

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hátra ..... 3 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hátra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
Egy sorban napi sor egy sor 20 fill.
Egy sorban következőnél 16 fillér.
Nyitási sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 887.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, október 5.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolk: Csaba vérei.
- A székelyek ünnepe.
- A világhosság uttörő.
- Falusi rémdráma.
- Csiklandós akták.
- A vashidak költsége.
- Egy tanár tragédiája.
- Egy okos örök.
- Tárca: Hol vagy asszony?

Csaba vérei.

Arad, október 4.

Unnepi burokba egy komoly, céltudatos akció magvát rejti a Székely Szövetség. Az aradi székely nagygyűlésen, a melyet a tizenhárom vértanu emlékének való hódolás idején tartanak meg, tanácskozás alá veszik annak a tevékenységnek alapját, a melylyel társadalmi uton akarják a székely nép sorsát javítani, előbbre vinni.

Bizony, az erdélyi három nemzet közül a székely mind alább maradt. A szászoknál a germán fajnak életerejé, szívós akarata, gyakorlati életfelfogása nemesak a gazdasági helyzetet, a szilárd jövőt teremtetten meg, hanem módot adott nekik arra, hogy mereven és szigorúan elrekesztesék magukat a magyarosító törekvésektől, még az államhatalommal szemben is. Városaikban a hivatalos nyelv a német és képviselőiket is csak úgy tudják a nemzetiségi törekvésektől visszatarítani, hogy az uralkodó pártok a kedvükben járnak. A románokat, különösen Saguna András báró óta, a görög ke-

leti egyház vette védőszárnyai alá; azoknak lelkeszei és tanítói nemcsak a szellemekben látják el őket, de politikai vezetőik, gazdasági irányítók, sőt, újabb és igen erősen: pénz-ellátók is. A székelyek azonban, akik a magyar állami fensőbb-ség őrállói a havasok között, mindjobban sorvadtak. Elszegényedésükkel, kivándorlásukkal nem törődtek, s ha voltak, akik a székelyek gyámkodóiként szerepeltek, ezek azt inkább a maguk jóvoltára fordították. Talán nem illetlenség a székelyekkel szemben, ha erre példaként Ugron Gábort, a székelyudvarhelyi bankigazgatót említjük föl példának.

Ismerjük be, hogy az eddigi ugynevezett székely akciók nem jártak jelentős eredményekkel. Jobbára a székely cselédek, székely inasok elhelyezésében merültek ki. Aradon megpróbálták mind a kettőt. A tapasztalat pedig az volt, hogy a székely cselédek nem maradtak meg, a ki pedig megmaradt, az haszontalan volt. A hatvan székely fiu közül, a kiket annak idején — lehet vagy tíz éve, — aradi iparosoknál beszegődtettek, alig maradt meg egy tucat, s azok se váltak be kitünően. S van bizonyos természetes valószínűség ebben. Elvégre Erdély és a Királyhágón innen való rész között nincs olyan óriási eltérés, hogy a dolgos, ügyes kéz odahaza ne találja érvényesülést. És idegenbe minden bizonynyal az megy, aki odahaza nem tud boldogulni, tehát jobbára a selejtése. Ezek azután meglehetősen rossz véleményt ültettek itt el a székelyek felől. A könnyen általánosító, felületes publikum csakhamar megállapí-

totta, hogy a székely cseléd és a székely parasztfiu tunya, állhatatlan és megbízhatatlan.

Ezek a balsikerek azután arra a megállapításra vezettek, hogy a székelyeken nem a szülőföldjüktől távol, hanem ott kell segíteni, ahol élnek, s a melynek rögéhez a nagy kivándorló áradás ellenére is ragaszkodnak. Csakis az, ha a székelyeket mostani otthonukban neveljük gazdaságilag erőssé, emelheti őket a nemzeti-ségek versenyében és óvhatja meg attól, hogy az eloláhosodás újabb és újabb szilánkokat mosson le Sicilia testéről.

A székelyek gazdasági bajai erősebbek, mint a minők az ország egyéb vidékein pusztítanak, de azért tulnyomó részben ugyanazok. A kisgazdák földjei elaprózódnak s azokat fölshívja a nagybirtok. A kivándorlást itt is két áramlat öregbíti: az elszegényedés egyfelől és a meggazdagodás vágya a másik oldalon. Ott is sokan azért mennek Romániába, Amerikába, hogy pénzt szerezzenek, a miből hazajöve, földet vásároljanak. A csökkenő mezőgazdasági keresethiányt az ipari kereset növekedése nem pótolja. Mindezek mellé a tökéletlen és a nép sorsával alig törődő közigazgatás, a biráskodás hiánya, és a műveltségnek igen lassu terjeszkedése növelik a hun ivadékok nyomorát, a mely immár a legkomolyabban kiált céltudatos segítésért.

Olyan politika, olyan törvények és olyan kormány, a mely mindezeket a bajokon az egész országot befogó reformokkal segíteni tudna, megoldaná a székely kérdést is. De ez természetesen nem jelenti azt,

Hol vagy, asszony?

(Levél a szerkesztőhöz.)

Tisztelt szerkesztő ur!

A hogy a fuldokló kapkod levegő, az elmerülő ág után, ugyanoly mohósággal nyujtom ki kezemet az ön segítő jobbja után. Mert valóban, rajtam már csak ön segíthet. Azaz becses apja, melyet önnel azonosíthatni, megayugvásumra szolgál.

De hadd térjek a tárgyra, hogy mielőbb láthassa, milyen nagy az én bajom.

Eldőzőleg azonban a familiámról kell néhány szót mondanom. Eredete, mint mondani szokás, az ősi idők kódében vész el s csak ott válik reálissá, midőn első hiteles ősom az özönvíz alkalmával családotul elfoglalja a Noé bárkájában előre megrendelt s számára fentartott kabinat. Innen csak egy ugrás a trójai Aeneasig, kit II. Edmund, őseim sorában a huszonharmadik, elkísért a karthágói Didó udvarába.

E helyen egy kis helyreigazítással kell élnem. Reklifikálnom kell a rómaiak kitűnő költőjét. Vergiliust s magát a históriát is.

Ugyanis ősom, II. Edmund, férfias szépségéről Trója határain messze túl híres volt. (Közbevetőleg: e tulajdon örökségképpen száll reánk ágról-ágra.) Hogy rövidre fogjam a mondandókat: Didó örülten beleszeretett II. Edmundba, bár — nem tagadom — alkalmilag Aeneaszal is kacérkodott. Hiába, a nők már akkor is

ilyenek voltak. Röviddel azután, hogy Aeneas átvitorlázott Itália kék ege alá, II. Edmund és Didó egybekeltek.

Itt kénytelen vagyok néhány másodpercig eltűnődni. Ön velem fog érezni tisztelt szerkesztő ur, ha keblemet mély keserűség fogja el a nők ingatlansága felett. Milyen más fordulatot vesz a történelem, mi másképp alakulhatott volna az emberiség sorsa, minő egészen más véget értek volna a pun háborúk, ha Didó meg nem csálja II. Edmundot. Igen. Megcsalta. Annak rendje és módja szerint. És a mi talán a legbosszantóbb a dologban, egy közönséges főnőciál kalmárral, ki biborcsigákkal és selyemszövetekkel kereskedni jött Didó udvarába.

Persze, II. Edmundnak sem kellett több. Rögtön megindította a válopert a karthágói főudvarnagyi hivatalnál, mely a választ kimondotta s a gyermekeket az apának ítélte oda. Az igazságos bírak a karthágói Visontai minden ellenkezése és ügyessége dacára — hisz még Aeneast is megidézteni kérte! — megállapították Didó vétkeességét.

II Edmund gyermekostul követte Aeneast Itáliába. Hajlott korában még részt vett a szabin nők elrablásában s egyik Szabinával, kit nőül vett, — matrimonium legale justum — derekasan hozzájárult a római népesedési statisztika számainak emeléséhez. Szabinától származik családunk ifjabbik ága. Az öregebbik, melyhez tartozhatni szerencsés vagyok, Szent István király idejében átszármaozott Magyaror-

szágba, hol elődeim nem egyszer viselték a nádori méltóságot s többször ültek az esztergomi trónuson is Szóval, nagy urak voltak.

Bár csak ne lettek volna. O őm, LXXIV. Edmund, részt vesz egy Vak Béla ellen szőtt összeesküvésben s ezért összes javainak elkobására és nyárssrahozatásra, családjá pedig kiirtásra ítéltetett.

Hogyan, hogy nem, máig is rejtély, az elítélt egyik fia, LXXV. Edmund elkerülte a halált, de mert a javak elkobzását sokkal nagyobb lelkiismeretességgel végezték, mint a család kiirtását, vagyontalan földönfutó lett belőle. (E vagyontalanság azóta, sajnos, örökletes családjunkban.)

Az üldözött Edmund a felvidékre futott s Trencsénmegyében tatált menedéket egy uri családnál, melynek leányát nőül vevé. Ő maga is itt telepedett le, szemben a trencsényi várral, ahol a Vag nyugatnak kaanyarodik. Nem nagy birtok, — Sárosban skvarkának mondanák — de annyi század óta családunk kezén van s ha nem is élhetünk jövedelméből mindannyian, legalább van valamin, amire támaszkodhatunk.

E kitérés után egész röviden magamról néhány szót.

Harminchat éves, ép, erőteljes férfi vagyok. Uri hivattal s néhány ezer forint évi jövedelemmel bírok. Egyik ellenségem, akivel ezért mag is verkedtem, azt híresztelte rólam, hogy okos és kellemes ember vagyok.

Merő rágalom. Egyszerűen azért, mivel me-

mintha a székely mozgalom fölösleges lenne. Az a körülmény, hogy ezek a bajok — most már mindegy, hogy az értelmiség bünös hanyagsága, vagy a viszonyok természetes alakulása révén — az erdélyi magyarság körében öregbedtek el legjobban, mindenesetre szükségessé teszi, hogy ezen a népen az általános reformok előtt, kivételes és gyors cselekvéssel segítsenek.

Rokonszenvvel és bizalommal fogadjuk az aradi székely nagygyűlést, a mely a székely mozgalom társadalmi feladatai felől fog tanácskozni. Az ünnepi keretben se tekintünk benne szines parádét, hanem mélyen szántó munkát: hisszük, hogy a multtal ellenkezően nem akarják a székely kérdést „divatossá tenni“, hanem annak állandó gondozását megalapozni. Ezt a szándékot lelkesedéssel köszönti minden magyar, s ha ennek az akaratnak eredménye lesz, Aradnak büszkeségére fog szolgálni, hogy az okos, irányító szó inét hangzott el.

A székelyek ünnepe.

Az első nap.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Az aradi „Székely Otthon“ által rendezett országos generális-gyűlésnek holnap, szombaton van az első napja. Az erdélyi vendégek nagy része már ma megérkezett, más része a holnapi reggeli vonatokkal érkezik.

Az ünnepségek sorozata reggel 9 órakor kezdődik rendes misével. Misa alatt *Wlassók* Vilma opera énekesnő és *Hunyady* József baritonista, az aradi Nemzeti Színház tagjai énekelnek alkalmi egyházi éneket (*Avae Verum*) és lovag Ferrari énekel latin szót a színházi zenekar és orgona kíséret mellett.

A templomból a 48-as ereklye-muzeumba mennek a székelyek *Elekes* Béla Háromszék-vármegye főispánjának vezetésével.

Délután fél 4 órakor a városba disztremében lesz a közgyűlés, melyre első sorban azokat bocsájtják be, akik kongresszusi jel-

vénnyel vannak ellátva. Ezen jelvényeket *Jakabfy István* Andrassy téri (Minorita palota) üzletében lehet kapni. A karzatot egészen a helyeknek tartják fenn. Ide külön jegyeket nem bocsátottak ki.

A díszközgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. Pár szóban tartja: *Bedő Árpád* dr., az Otthon elnöke. 2. Diszelnök választás a közgyűlés vezetésére. 3. Egyesületek testületek, kiküldött képviselők igazolása. 4. Üdvözlő beszéd. Tartja: *Barabás Béla* dr., az országos függetlenségi és 48-as párt alelnöke, az otthon rendes tagja. 5. A határőrvidéki rendszer hatása a székelység mai kulturájára. Előadja: *Sándor József* az E. M. K. E. t. alelnöke és főtitkára. 6. Földbirtokpolitika az erdélyi részeken. Alapvető diszbeszéd. Tartja: *Sebess Dénes* dr. igazságügyi miniszteri tanácsos, mint a székely kirendeltség központi ügyosztályának vezetője. 7. A gör. kel. vallás és a székelység. Felolvasás. Tartja: *Ferenc Géza* dr., a nagyajtai kerület orsz. képviselője. 8. A nemzetiségi bankok ellen. Értekezés. Tartja: *Gallovích Jenő* a D. M. K. E. főtitkára. 9. Mit akarunk? — mint az Otthon előadója, ismerteti: *Badó Albert* dr. 10. Indítványok. 11. *Zakariás János* dr., a kovásznai kerület orsz. képviselője, indítványa: mondja ki a közgyűlés, hogy:

abból a célból, hogy a veszélyeztetett vidékeken fennálló középiskolákban a környéken élő állami alkalmazottak és a szétszórtan élő magyarság gyermekei, ifjúsága kiképzést nyerhessen, főlkéri a gyűlés a kormányt, illetve az egyesületeket, hogy e veszélyeztetett vidékek városiban és egyéb központjaiban minél több bennlakással egybekötött ipari szakiskolát és gazdasági iskolát állítsanak föl. Ugyanezen célból főlkéri a gyűlés a kormányt, illetve az egyesületeket, hogy e veszélyeztetett vidékek városiban és egyéb központjaiban minél több bennlakással egybekötött ipari szakiskolát és gazdasági iskolát állítsanak föl.

Akik önálló indítványt óhajtanak tenni, kéri, s íveskedjenek azt megfogalmazni és előre beadni az elnökségnek a gyűlés tartama alatt is.

Este közgyűlés után a színházban „*Bukow, a székelyek hőhéra*“ című történelmi színművet adják diszelnökadásban. A vidékieket az elnökség ezúton figyelmezteti, hogy igyekezzenek a színházi jegyeket előre biztosítani, mert e tekintetben a kongresszus vezetősége nem intézkedhetett. Színház után a Pannónia vendéglőben lesz az ismerkedési estély, hol a sepsiszentgyörgyi székely cigányzenekar játszik.

Október 6 án délután 5 órakor a Fehér Kereszt nagytermében ünnepély lesz az alábbi műsorral:

1. Nyitány. Tartja: a sepsiszentgyörgyi székely cigányzenekar. 2. Üdvözlő. Énekl az aradi turista egyesület dalárdája *Szablóczky János* ur vezetése mellett. 3. Elnöki megnyitó. Tartja: *Szabó Zoltán* nyug. alezredes, az Otthon alelnöke. 4. Magyar rapsodia *Hauser Miksától*. Előadja: *Schusztér József* koncert-hegedűs. Zongorán kíséri: *Szalay Aranka* zongoratanárnő. 5. Csak védőbástya a székelység. Ünnepi beszéd. Tartja: *Irsay József* ev. ref. lelkész, a gyalul kerület országgyűlési képviselője. 6. Kossuth-ábránd. *Lányi Ernő* „Tavaszmúlt“ . . . című dallama fölött. Szerzette és zongorán előadja: *László Árpád* zenetanár. 7. A székely irodalom régen és ma. Ismertető felolvasás. Tartja: *Török Ferenc* plébános, a csikkarcfalvi kerület országgyűlési képviselője. 8. Magyarok imája. Előadja: az aradi turista-egyesület dalköre. 9. A székely diák randevuja. Vig magánjelenet. Előadja: *Szatmáry Árpád*, az aradi Nemzeti Színház tagja. Zongorán kíséri: *Schusztér József*. 10. Rákóczi-induló.

A szombat délutáni ünnepségről elmarad *Barabás Béla* beszédje. *Barabást* *Kossuth* ma táviratilag Budapestre hívta tanácskozásra.

A világosság uttorói.

A szabadtanítás pécsi kongresszusa.

Mindent a népert!

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 4.

Aszabadtanítás pécsi kongresszusán tegnap két szakosztály: a könyvtári és a muzeumi, továbbá a művészeti szakosztály tartott ülést. A *Hegedűs* István elnöklésével tartott könyvtári szakosztály gazdag felolvasó sorozatát két csoportba vették össze. A könyvtári csoport első felolvasója *Fercenczy Zoltán*, az egyetemi könyvtár igazgatója a népkönyvtárak és a vándorkönyvtárak szervezéséről és az esteli könyvtárak kérdéséről értekezett. A felszólalók sorozatát *Hajdu Gyula* dr. nyitotta meg Nézete szerint a könyvtárak segítségével nem az internacionálistikus ellen kell küzdeni, hanem a tudatlanság ellen. A nép nagy baját nem az internacionálistikus, ha-

legen érző szívem s a családi kör felé vonzó hajlamom dacára feleségre szert tenni eddigelé minden igyekezetem dacára sem tudtam.

Odisszeus Trójától Itakáig nem ment át annyi hányattatáson és megpróbáltatáson, mint amennyiben nekem volt részem, hogy feleséget kerestem. Egy ujkori *Homerosz* leírásukkal a halhatatlanság babérját érdemelné ki.

Harminc éves koromban azon erős elhatározással szakítottam véget minden gyengéd kötelőknek, mely mások hitveseihez fűzött, hogy magam is elveszem *Himen* rózsalancát, — megrősülök.

Ha addig légyottokra, titkos találkákra jártam, úgy azontul a főváros összes úri zsúrjainak én voltam a legkitartóbb látogatója. Tíz gőzmalom nem örül annyi lisztet s a világ összes halai nem termelnek annyi kaviárt, amennyi sandwichet elfogyasztottam. Rettenetes *Iván* cár, ha egész nap a szamovár mellett ült volna, még akkor sem ivott volna annyi teát, mint én a zsurokon.

Igényeim nem voltak tulzottak. Jó nevelésű, jómódu, comme il faut úri leányt kerestem feleségül. Nem kötöttem magamat jövőendő hitvesem korához s ahhoz sem, hogy szép legyen, mint *Aphrodite* s elbájoló, mint *Kirke*. Okos asszony után vágytam, kivel megértjük majd egymást s aki egyébről is tud beszélni, mint befőttejéről és a cselédekről.

Szégyenkezve vallom be, hogy nem akadtam rá a keresett hölgyre. Semmi esetre sem azért, mintha nagyon válogató lettem volna.

Egy igen kedves úri leányt szemeltem ki magamnak mindjárt az első időben. Ő is jó szívvel volt irántam. Midőn megkértem, becses szülei oly uzsorafeltételekhez kötötték gyermekük kezét, hogy undorodva elfordultam.

Egy másik úri leány, mikor jobban összeismerkedtünk, azzal üzött el magától, hogy a jövőre célozva „szüntelen hivatali kilátásaimat tudakolta. Léhetek-e államtitkár, miért nem vállalom képviselői mandátumot, mikor lehetnék főispán? stb. stb. Láttam, hogy itt nem magamról, csupán az állásomról van szó. Odébb álltam.

Akad még furcsább eset is. Egy igen eszes, bájos és saját erős akaratú bró fiatal hölgy csak oly feltételekkel akart nőm lenni, hogy majdan gyermekek nem játszadoznak lábainkál.

Mit válaszolhattam volna?

„Ajánlottam magamat.

Utána egy fiatal özvegyre irányult a figyelmem. Nője meg lett volna minden kellék. Énnivaló egy asszony volt. Szerencsére még idejekorán értesültem, hogy ő nagysága megindító odaadással viseltetik a hadsereg iránt.

De minek soroljak el még több esetet is? Láttam, hogy a dolog ezen az uton nem megy, hogy változtatni kell a haditerven.

Megkértem a nagy-, kereszt- és bérmaanyámat, továbbá összes nagynénéimet és a sógorasszonyokat mind, hogy keressenek feleséget számomra.

Ugyan szépen megírtam!

A nagyanyám kitagadott.

A bérmaanyám kijelentette, hogy nem ismer.

A keresztanyám pedig kérvényt intézett a hercegprimáshoz, hogy töröljék nevét azon születési anyakönyvből, melyben mint keresztanyám szerepel.

És mindezt azért, mert nem vettem nőül az általuk ajánlott hölgyeket.

Egyik sógorom kitiltott a házból, a másik

pedig a *Kossuth* Lajos-utcán világos nappal nyilvánosan legazemberezett.

Nem csüggedtem.

Egy jó ötletem támadt.

Bejáratos voltam a miniszterem házához s inkább közeles figyelemből, udvarolgattam a kegyelmes asszonynak. Ugy látszott, hogy nem veszi rossz néven. Egy napon így szóltam hozzá:

— Kegyelmes asszony, nem tudna a számomra feleséget?

— Ab, nősülni akar? — kérdő fagyos mosolylyal.

Majd hozzá tette: Sok szerencsét!

S kimenőben úgy becsapta maga után az ajtót, hogy az egész ház rengett bele.

Szerencsémre megbukott a férje, különben ma Nagybecskereken ráspolyozhatnám a körmeimet.

Egyik esztendő a másik után mult el s én még mindig néden voltam.

De honnan vegyem az asszonyt?

Folyton egyebet se hallottam, mint panaszt, hogy nem nősülnek a férfiak, hogy rengeteg sok az eladó leány, hogy több nő születik, mint férfi s hogy a házasságok száma állandó apadást mutat.

Ha valahol megjelentem ismerősök között, rokon vagy baráti körben, kérdésekkel ostromoltak, hogy miért nem nősülök?

Miért, miért?

Sokszor szerettem volna elordítani magamat:

Hát hozzatok egy élő feleséget!

Ilyen kedélyhangulatban állott egyszer szemembe a következő hirdetés:

nem a tőkerendszer és a klerikalizmus kizsákmányolása okozza. Ez ellen kell küzdeni.

A szocializmus szempontjából szölkak még a kérdéshez: *Docsák Kálmán, Fábér Oszkár, Fényes Samu dr., Tarczai Lajos és Ágoston Péter.* Az ellenkező állásponton *Prohászka püspök és Szivék Lajos* kanonok voltak. Prohászka püspök teljesen magáévá teszi Tóth Rezsőnek azt a nézetét, hogy a népkönyvtár feleljen meg a magyar nép gazdasági, műveltségi és eszményi igényeinek. - Bizik a haladás és fejlődés törvényében, mert az az isten gondolatát szolgálja, tehát a népkönyvtár is ebben az irányban szervezendő. Sok félreértés lesz e tekintetben is, de az igazság felismerése majd eloszlatja azt is. A népkönyvtárakban helye van a természettudományoknak és szociológiának is, de ezeken túl ott van az eszményeknek az a világa is, a melyet nem lehet semmiféle rendszerrel eltemetni. Az eszményi élet, a valláserkölcsiség és a nemzeti szellem *elsőrendű szükségletek*, a melyeket a népkönyvtárakban ki kell elégíteni. Objektív és nemzeti álláspontokról szölkaltak fel még *Perczelné Kosza Teréz, Waldapfel János és Szöllösi István* tanár és mások. Az ötödik óráig tartó vita, bár időnként szenvedélyes, sőt néha viharos is volt, általában magas színvonalon mozgott. A szakosztályok vitatkozásának hangja sokkal nyugodtabb és tárgyilagosabb volt, mint a déli előtti együttes ülésen kifejlődött eszmecsere. A művészeti szakosztály *Platz Bonifác dr. főigazgató, utóbb Alexander Bernát dr. elnöklésével* tartott ülést. Elsőnek *Jász Oszkár dr.* tartott előadást: *Fordítanak e elég gondot ma a nép nemesebb élvezeteire?* címmel. Szerinte a művészeti tudomány kimutatta, hogy minden művészeti életnek alapfeltétele bizonyos erőfőlség, szabad idő, amely a lelkiéletben egyet jelent az idegrendszer frissességével. Ott, ahol ez nincs meg, aminthogy az emberiség többségénél, amely testi munkából él, tényleg nincs meg, egyáltalában minden művészi élet lehetetlen. A kizsákmányoló kapitalizmus mai korszakában a művészet nem lehet milliók éltető levegője, hanem csak luxus növény. A művészetet csak úgy adhatjuk vizs-

szta a népnek, ha a népet visszaadjuk a művészetnek, ha megélhetését biztosítjuk, jókedvét, lelki frissességét megadjuk. A nyolc óras munkaidő nemcsak minden progresszív szociálpolitikának, de a helyes művészeti politikának is alapkövetelménye. Az előadáshoz elsőnek *Sandl Károly* szölkott. Szerinte *Jász dr. tuzsokba ment*, amikor bizonyos társadalmi osztályokra és felekezetekre hárítja azt a vádat, hogy a nép művészet nélkül van. *Farkas István* szerint a munkás anyagi helyzetének javítása az első lépés művelészetének fokozására.

Reichardt Tamás dr. szerint *Jász dr.* álláspontja egyezik a keresztény állásponttal, amelyet szölk képvisel. A művészet szellemibb teszi az embert és csak a szellemibb ember képes a keresztény életre. Ezért pártolni kell minden mozgalmat, mely a munkást, a népet több szabad időhöz, lelki nyugalomhoz juttatja. *Jász Oszkár dr.* zárszavában megmaradt konkluzió mellett: elismeri, hogy bizonyos letűnt korok, amelyeket egyébként visszakívánni nem lehet, művészileg fejlettebbek voltak a mai demokráciánál, de ezért *nem a multat kell visszasírni, hanem a mai állapotokat gyökéresen megjavítani.*

Azután *Lyka Károly* előadása következett: *Mi a tennivaló a közművészetek terén?* Részletesen fejtegeti, mi lehető és mi lehetetlen a szabad tanítás művészeti részében. Leghelyesebb volna, ha a hallgatók a rajz és mintázás segítségével hozzászoknának a természeti jelenségek önálló megfigyeléséhez. *Sztojanovics Jenő* az állami feladatokkal foglalkozott a zenetanítás terén. Előadásában követeli, hogy az állam készítsen a zenetanítás minden ágára jó tanterveket, építse fel az iskolákat, a zeneakadémiákat és állítson fel legalább még egy zeneakadémiát. *Molnár Géza dr.* a néphangversenyek, vándorzenekarok témájával foglalkozott.

TÁVIRATOK.

Bombamerénylet egy gyorsvonat ellen.

Bukarest, okt. 4. Ungein-nél ma a vonatra bombát dobtak, amely elpusztította a lokomotívot.

Nincse többé agglegény!!!

LAUGENSTEIN TIVADAR

V. ker. Percz-köz 9. sz. Háttul az udvarban.

Telefonszám 86491.

84 éve fennálló házasságközvetítő intézetében egy koronától tíz millió dollárig terjedő vagyonnal 14.537 hölgy van előjegyezve.

Siker biztos!!

Diszkrétól teljes!

(Válaszbélyeg.)

Heuréka!

Ez kell nekem.

Rohantam Laugensteinhez.

A jeles férfit előbb ki kellett váltanom a „Virágcsokor” című szomszédos vendéglőből.

Ezer forint külön tiszteletdíjat ajánlottam neki, ha számomra feleséget talál. Száz forintot azonnal átadtam, mire Laugenstein ur felhatalmazott, hogy öt bárhol elégtételadásra és vevésre képtelen főispánjelöltnek mondhatom, ha a mecklenburgi nagyherceg, Jay, Gould, Astor, Vanderbilt, Rockefeller, Tiller Samu vagy Fürstenberg Miksa Egon herceg leányát feleségül meg nem szerzi a számomra.

Már a következő napon, a korai reggeli órákban megszölkalt előszobámban a telefon. Laugenstein ur lázas izgatottságtól remegő hangon adta tudomra, hogy meg van a keresett hölgy. Jelenjek meg nála délelőn. Jövendő feleségem is ott lesz.

Neuländer remekét öltöttem magamra ez alkalomból. Eduárd király, angol király elsápadna az irigységtől, ha meglátná a szabóművészet e csimborasszói alkotását.

Laugenstein ur a nagy nap tiszteletére kiöltötte fűrtjeit s kellő ünnepélyességgel fogadott. Sebiben tudomra adta, hogy jövendőbelim, bár nem egészen fiatal, de kitűnő csa-

lábból származik, nagy vagyonnal bír, szívjó-sága pedig közmondásos.

Ezek után Laugenstein ur a szomszéd szobába vezetett, hol szemközt találtam magamat elősi Ossy Eufrozínával az aggszüzek halottsegélyző és betegtemetkező egylete önképző dalárdájának ismert díszelnökőjével, kinek boldogult nagyapám önkéntes korában udvarolt.

Szóltanul meredtem magam elé, majd szölkni akartam, de már késő volt. Két karfonta át nyakamat, a hozzátartozó ajkak pedig elhaló hangon rebegték:

„Tied örökre!”

Kétségbeesésemben segítségért kiáltottam, mire Laugenstein ur be- én pedig kirohantam s mint az örült, ki letépte láncát, vágattam a hidon át hivatalomba, hol aznap két fegyelmi vizsgálatot rendeltem el.

Laugensteint a „Virágcsokor”-ban megbotoztam s az „Esti Harangszó” másnapi számának nyilttérében elégtételadásra és vevésre képtelen főispánjelöltnek jelentettem ki.

Igy állnak a dolgok.

Ma a kegyelmes asszonytól meleg hangu meghívást kaptam holnapra, vacsorára. Valami titkos sejtélem azt sugja nekem, hogy holnap még nagy dolgok történhetnek. Gyönyörrel és borzalommal gondolok e lehetőségre.

Gyönyörrel, mert a kegyelmes asszony imáandó jószág és borzalommal, mert érzem, hogy a holnapi naptól függ, vajjon örökre agglegény maradok e.

Ezek után öntől kérdem tisztelt szerkesztő ur:

Hát nem lehet Budapesten feleséget kapni?

És ha lehet:

Hol vagy, asszony?

Pereg.

Falusi rémdráma. Mégmérgezett család.

A gyilkos pogácsa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Borzalmas családi dráma történt az Oroszáza melletti Szentotornya községben. Titokzatos módon megmérgezték egy családot; a levesbe, a kenyérbe, pogácsába mérget tett valami ismeretlen kéz; mitől súlyos beteg lett az egész nagy család. *A családjánya iszonyu kínok közt meghalt, a férj haldoklik; beteg a két fiu is és a rokonok, akik a kenyeret megköstölték.* A házőrző kutyának adtak egy darab pogácsát; a kutya megdöglött. Egy morzsát a tyuk kapott fel, az is elhullott.

A faluban rettenetes rémhírek keringenek; kolerától, rontástól, átokról, mérges pókokról regélnek s tömegestől járnak a házhoz, mindenki ezt beszéli, *csak a hatóság nem tud róla semmit.* A megmérgezett asszonyt orvos nem is látta. *Verók István* Vásárhelyről oda költözött varga a halottkém, s vizsgálta meg a halottat s a temetést észrevétel nélkül elrendelte.

El is temették az asszonyt. A betegeket eddig nem halgatta ki senki. Az esetről az alábbi tudósítás számol be:

Szentotornyan, a gőzmalomtól a szölk felé haladva, a sarkon van az egyszerű ház, hol a mérgezés történt. Itt lakott *Kis Pál* földműves, 52 éves feleségével, *Tóth Erzsébet*tel és kisebb fiával, *Jánossal*. A nagyobb fiu, *István*, *Károlyi Mihály* gróf nagyszénási majorjában szolgáltevény.

Kis Pál a mult héten napszámban dolgozott s állítólag csak szombaton alkonyatkor tért haza; felesége bablevessel várta, melyben kolbász is volt: ezt Oroszázán vásárolta az asszony. A két nagy kenyérhez hozzá sem nyultak, pogácsát sem ettek, hanem az asszony a kis cipőt szegte föl. Kínálta belőle az urát, de az nem evett.

— Jó nekem a régi kenyér is, — mondta. S tarisznyájából ette meg a száraz kenyér maradvékát.

A háznál nem volt más, mint a házaspár, a fiuk oda jártak és így a vacsorának nem volt tanuja. A házaspár már 8 órakor feküdt.

A szomszédban lakik az asszony testvérnénje. Egész nap nem látta a hugát, sem a házbelleket és ezért este átszólt a kerítésen.

— Örzsi, mit csináltok, kiáltott, de választ nem kapott.

Kíváncsiságból átment a házhoz és be- ment a szobába.

— No, lefeküdtetek már? — kérdé.

— Le — felelt az asszony — rosszul érzem magamat.

Másnap reggel ágyban maradt az asszony. Panaszkodott, hogy vacsora után rosszul érezte magát, éjfél tájban pedig szédülés fogta el, testét hid g veríték ütötte el, gyomrát görcs fogta s ujjait összegörbítette a fájdalom. Nagy kínokat állt ki egész nap; azt hitték az emberek, hogy szél érte.

Délután fél 2 órakor nagyot rándult az asszony s meghalt.

A szentotornyai templom tornyában megcsendült a lélekharang. A halottkém *Verók István* foltozó varga táján éppen a körben kuglizott. A lélekharang csengésére felélelénkült.

— Egy koronát jelent ez a csengés, morgogta.

Nemsokára jelentették neki a halálozást; a halottkém elment a házhoz. Beköszönt illedel-

mesen, mint jónevelésű halottkémhez illik. Résztét fejezte ki s ránézett a halottra.

— Sokáig beteg volt, kérdé.

— Nem, csak az éjszaka lőtt rosszul szögény!

— Hm! Hm! Akkor bizonyosan *gutaszél érte!* . . . szölt s a jelentést kiállította. Nem nézte meg azt sem, vannak-e a holttesten hullafoltok; nem vizsgálta, nincs-e rajta külérőszak nyoma. Hiába is nézte volna, úgy sem ért ő ahhoz. Jelentése alapján a halottat, mint szélhűtésben elhunytat, — elföldelték.

Sem a szomszédok, sem a család tagjai nem gondoltak másra, minthogy valóban szélhűtés érte az asszonyt.

A temetésre hazament Nagyszénásról a nagyobbik fiú is, az István. Hétfőn délután, mikor már koporsóba tették a halottat, megéhezett a család. Az apa enivalót keresett: elővették a pogácsát, mely még egész volt.

Valkai Jánosné öreg asszony megkóstolta a pogácsát, de nem ízlett neki, csak egy falatot evett. Mikor kezében tartotta a pogácsadarabot, a kutya elkapta kezéből a pogácsát s az ő mellett megette. Az öreg asszony nem tört másikat, nem is kellett neki aznap az étel, mert szédülni kezdett s hányingere támadt.

Az apa és a fiúk, a kik csak kenyeret ettek, ugyanilyen tünetek közt megbetegedtek, mintha kolerába estek volna. Egyik az egyik vackon, másik a kamarában fejtrengett; az apa a halott mellett nyögött. De még akkor sem gondoltak a mérgezésre.

A halott néje hozta be a hirt este, hogy a kutyájuk az ő mellett van megdögölve!

Reggelre kelve három tyúk is elhullott. Ezek csak a morzsáit ették meg a pogácsának, a mit a kutya elhullajtott. Ez ölte beléjük a párákat. Tanakodtak, mi lehet az oka a tömeges pusztulásnak s ekkor jöttek rá, hogy *megvan mérgezve a kenyér, meg a pogácsa*. A család tagjai kedd délutánra némileg magukhoz tértek, az ember állapota azonban *aggasztó*. *Orvosi kezelés alatt nem áll.*

A faluban találgatják, hogy ki keverte a mérget? A jelekből az látszik valószínűnek, hogy az asszony *szándékosan tette a mérget a kenyérbe, hogy magával együtt az urát is elpusztítsa*. Ezt a körülményt erősítik meg a mellékkörülmények. A család nagyon szegény: az ember iszákos, az asszony hiába igyekezett, takarékoskodott; az ember brutálisan bánt vele s nem egyszer *késsel is fenyegette*. Így volt oka az elkeseredésre a szerencsétlen asszonynak.

Különös, hogy a hatóság máig nem indított vizsgálatot a titokzatos bűnygyben.

Egy tanár tragédiája.

Lázár Béla megőrült.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

A budapesti Bulyovszky utcai főreáliskola tanára, *Lázár Béla* dr. ismert műtörénész és műkritikus *hirtelen megőrült* és ma délután bezáratották Bulyovszky utcai lakásából az Aggteleky-utca 8. szám alatti Niedermann-elmeógyógyintézetbe.

A szerencsétlen véget ért tanár részint irodalmi munkássága, még inkább személyes ügyei miatt nem ismeretlen a fővárosban. Nagyváradról jött Budapestre; jómódu családból származott. Itt elvégezte az egyetemet. Tanár lett. Ekkor két esztendőig járt külföldön, előbb Münchenben, majd Párisban állami ösztöndíjjal, mindenhol műfestészeti adatokat gyűjtött. Budapestre visszatérve a Barcsay-utcai gimnázium tanára lett. Ezen idő alatt több fővárosi lapnál dolgozott.

Három évvel ezelőtt kellemetlen kalandja támadt. Nyílt utcán, a gimnázium épülete előtt inzultálta egy joghallgató. Erre áthelyezték a Bulyovszky-utcai reáliskolához. Itt is állandóan dolgozott. Szertelen, nagy volt az ambíciója, sokkal nagyobb, mint a tehetsége, bár igen sokat tanult és tudott is. Ő gyűjtötte össze Paál László műveit, kiállítás rendezett a Nemzeti Szalonban. E kiállítás tartama alatt támadt a Nemzeti Szalonban az a tűzvész, amelynek több értékes festmény esett áldozatul. Paál Lászlóról egy jó könyvet is írt.

A túlfeszített munka megviselte Lázár idegeit. Roppant ideges lett, különösen az utóbbi időben már nagyon zavartnak mutatkozott. Az iskolában utoljára két héttel ezelőtt jelent meg. Azóta nem látták. Folyton szaladgált az utcán. Főntjárt minden nap a városházán és mindenkét kapacitált, hogy a főváros díját neki adják.

Mi kitért rajta az örültség és bezáratották a tébolydába. Barátai körében mozgalom indult, hogy első feleségétől való kis leánya részére megmentsenek vagyonából, amit lehet.

Lázár Béla dr. sokszor megfordult. Aradon is, hol jól ismertek. Itt gyűjtötte össze Paál László életrajzi adatait és itt kutatott a művész alkotásai után. Paál Lászlóról írt könyve a legjobb alkotása, ezzel szerzett magának nevet a magyar művészettörténetben.

A vashidak költségei.

A hidügyi bizottság javaslata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

A vashidak ügyében kiküldött bizottság ma határozott a beérkezett ajánlatok felett. A bizottság olyan javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, amely valószínűvé teszi, hogy az összes munkálatokat *aradi* vállalkozók fogják elnyerni.

Az ülés megnyitása után *Virág* Lajos főmérnök ismertette a beérkezett ajánlatokat, amelyekkel nemrégiben foglalkoztunk. *Szathmáry* János, *Révész* Adolf, *Nesnera* Aladár és *Stauber* József felszólalásai után a bizottság a következőképpen határozott:

Az alépítvények elkészítésére a *Fodor* és *Reisinger* céget ajánlja a törvényhatósági bizottságnak az esetben, ha a vállalkozók, akik *Schiffer* fővárosi mérnökkel társultak, a *Fischer* Henrik fővárosi vállalkozó által ajánlott összegért hajlandók a munkálatokat elvégezni.

A feljárók elkészítésére beérkezett ajánlatok közül a bizottság *Rossi* és *Pellegrini* aradi cég ajánlatát találta a legelőnyösebbnek, miért is ennek elfogadását ajánlja.

Az Eötvös-utcai híd vasszerkezetének elkészítésével szintén aradi vállalkozókat, a *Weitzer*-féle vaggongyárat fogják megbizni. Az ujaradi vashíd vasszerkezetének elkészítésére valószínűleg szintén a *Schlick*-gyárral társult *Weitzer* gyár fogja elnyerni a megbizást, amennyiben hajlandónak mutatkozik az osztrák államvasutak és a *Danubius*-gyár által megszabott összegért az építkezést elvállalni.

A vashidak felépítése a főmérnök számítása szerint 2,007,018 korona 32 fillérbe fog kerülni. A kiszámitási költségek és egyéb kisebb munkálatok 150,222 koronát, az interkaláris kamatok 190,000 koronát tesznek ki. Ezekből az összegektől 17,000 korona részint a katonai kincstár, részint a kereskedelemügyi minisztérium révén megtérül. Az összes költségek ilyenkor 2,423,200 koronára rugnak.

A bizottság elfogadta *Virág* Lajos főmérnök előterjesztését és kimondta, hogy ilyen

összeg előirányzását hozza javaslatba a közgyűlésnek. Javaslatba hozza továbbá a bizottság, hogy:

1. a beérkezett ajánlatok közül a törvényhatósági bizottság már most jelölje ki azokat, amelyeket elfogad, hogy a miniszteri jóváhagyás leérkezése után nyomban megkezdődhessenek a hidépítési munkálatok;

2. tekintettel arra, miszerint az ajánlatok záros határidőre tétettek, intézkedjék a törvényhatósági bizottság a miniszteri jóváhagyás kiürgetése iránt.

Az ülésen *Varjassy* Lajos polgármester elnöklése alatt a következők voltak jelen: *Lócs* Rezső, *Nesnera* Aladár, *Probst* Mihály, *Révész* Adolf, *Szathmáry* János, *Stauber* József, *Tolnai* János dr., *Virág* Lajos és *Wadowszky* Gusztáv.

Meghiúsul a kiegyezés.

Lehangoltság mindkét részen.

Döntés — holnap.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 4.

Ma estére várták a döntést, de ez dacára a várakozásnak, nem következett be, sőt a mai nap eseményeiből kifolyólag újabb fordulat várható, amely hír szerint *kizárja, hogy legközelebb megkössék a kiegyezést.*

A hangulat vidám.

Ma délelőtt nagyon későn kezdődtek el a kiegyezési tanácskozások. A reggeli órákban mind a két kormány tagjai értekezletet tartottak. Az osztrák miniszterek az „Angol királynő” szállodabeli lakásukban, a magyarok a budai várban.

A tanácskozások után az összes kormányférfiak átöltöztek és a Mátyás-templomhoz hajtottak, ahol ünnepi mise volt a király nevenapja alkalmából. Nagy feltűnést keltettek az osztrák miniszterek titkos tanácsosi egyenruhájukban. A tárgyalásokhoz ezért csak a déli órákban foghattak.

A miniszterelnöki palota udvarán és kapuja alatt ezuttal kivételesen sok érdeklődő gyűlt össze. A hírlapírókon kívül eljött néhány képviselő is, mert az a hír terjedt el, hogy ma a kiegyezésről autentikus nyilatkozatok történnek. Megindult a találgatás, hogy mikor lehet majd a valót megtudni és az egyik képviselő a következőket mondotta el:

— A függetlenségi pártkörben, mely most egyre népesedik, kérdést intéztek egy a kormányhoz közel álló férfiúhoz arra nézve, hogy október 10-én, a parlament összeülésekor első napján pontos tájékoztatást kap-e az ország a kiegyezésről. A beavatott férfiú így felelt:

— Először is nem lehet szó október 10-éről. Ezen a napon pusztán formális ülés lesz. Sem érdemleges határozatok, sem érdemleges nyilatkozatok nem fognak történni. Hogy a következő napokban hangzik-e el kormánynyilatkozat, az sincs még eldöntve. Ha a tárgyalások állása még ekkor is diszkréció parancsol, a magyar kormány nem fogja megszegni ezt a diszkréció.

Közben visszaérkeztek a miniszterek, még pedig igen vidáman. A déli órákban még nem szívárgott ki semmi, de általában az a meggyőződés, hogy a kiegyezés *rendben van.*

Veszélyben a kiegyezés.

A kiegyezési tanácskozások ma délben 12 órakor kezdődtek. A közös tanácskozások megkezdése előtt a miniszterek egy óra hosszat külön tárgyaltak, ugyancsak a szakelődők is. Ezek délután két órakor elkészültek az anyaggal és átadták azt a kormánynak. Ezután az osztrák és a magyar miniszterek összeültek és délután fél három óráig tanácskoztak a miniszterelnöki palota terraszán. A tanácskozást ebéd követte. Magyar részről Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter kivételével az összes miniszterek résztvettek a tanácskozáson. Jekelfalussy azért nem jelent meg, mert beteg.

Tanácskozás közben Sieghardt osztályfőnök telefonon hívta fel a Bécsben tartózkodó Aehrenthal külügyminisztert, aki erre megadta a kért felvilágosításokat.

Andrássy Gyula grófot, aki csak tegnap érkezett meg, még az éj folyamán informálták a kiegyezés állásáról, a Nemzeti Kaszinóban folytatott tanácskozáson.

A mai nap eseményei után ítélve a kilátások nem éppen kedvezőek s nem valószínű, hogy a megegyezés létrejön.

Amikor Sieghardt osztályfőnök Bécsbe telefonált, az a hír kelt szárnyra, hogy a két miniszterelnököt audienciára hívják ő felségéhez. Ez a hír azonban nem bizonyult valósnak.

A mai tanácskozáson a két kormány kizárólag a bankkérdéssel foglalkozott. A két kormány ellentétes álláspontjai nem nagyon közeledtek egymáshoz.

Egy előkelő magyar politikus ma így nyilatkozott a helyzetről:

— A nehézségek még fennállanak ugyan, de remény van rá, hogy a kiegyezés rövid időn belül létrejön.

Egy másik nyilatkozat, amely szintén a helyzetről szól, így hangzik:

— A délelőtti tárgyalásokon sem tudunk végezni és így az ellentétek még mindig fenforognak. Ennek dacára a helyzet még sem reménytelen, noha az osztrák kormány erélyesen kitart azon álláspontja mellett, hogy a bankkérdés a kiegyezéssel együtt intézendő el.

Egy osztrák politikus véleménye szerint rendkívül nagyok a nehézségek, mert az ugynevezett állampénzügyi kérdések veszélyeztetik a kiegyezés létrejöttét.

Rossz kilátások.

A délutáni tárgyalások után Sieghardt dr. osztrák osztályfőnök az újságírók azon kérdésére, hogy milyen a helyzet, így válaszolt:

— Igen rossz, igen rossz. Mi mindenestre holnap este visszautazunk. Délelőtt még meg fogjuk kísérelni a kiegyezés nyélbeütését, de aligha sikerrel.

Andrássy Gyula gróf, aki szintén részt vett a tanácskozásokon, már jóval kilenc óra előtt eltávozott, de a többiek a közös tanácskozások után is együtt maradtak. Féltizenegyig tanácskoztak és csak ezután hagyták el a miniszterelnöki palotát.

A magyar oldalon is lehangoltság észlelhető, habár magyar politikusok kijelentése szerint még nem kell minden reményt feladni. A holnapi tárgyalásoktól fordulatot várnak.

Ma már nemcsak kizárólag a bankkérdéssel, hanem más kérdésekkel is foglal-

koztak, amelyek nincsenek még tisztázva. Politikai körökben izgatottan várták az eredményt, abban a hiszemben, hogy a döntés még ma bekövetkezik, de mivel a tárgyalások későre nyultak, lassacskán kiürültek a pártkörök.

Egy okos örült.

Félt, hogy gyilkolni fog.

A Rókus-kórház új élő-halottja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

A bolondoknak rendes szokásuk, hogy másokra fogják rá a maguk baját. Nagyon ritka az olyan elmebeteg, aki elismerné, hogy nincsen minden rendben ottan, ahol az agy székel.

Amint Budapestről táviratozzák, a VIII. kerületi kapitányságról ma a főkapitányságnak jelentették, hogy ottan tegnap találkozott egy ilyen ember. Az illető Horváth József hentesmester, akinek Főherceg Sándor utca 11. szám alatt van jól menő üzlete.

Tegnap délelőtt tíz órakor egy munkásember jött be az üzletbe, hogy valami husfélét vásároljon.

— Akar nékem egy szívességet tenni? — kérdezte a hentesmester.

— Miért ne, ha módomban van! — volt a válasz.

— Nagyon fáj a fejem, ki kell mennem a levegőre, esetleg orvoshoz is, tegye meg nekem a szívességet és maradjon addig ebben az üzletben.

Azután töviről-hegyire elmagyarázta a vevőnek a husárakat, „hogy ha addig, amíg visszajövök, vevő jönne”, a fiókban megolvasta a pénzt, egyik részét otthagya váltópénznek, aztán letette kötényét, fogta kalapját és elment.

Az ajtóból visszaszólt:

— Egyék, ami jól esik, sohse sajnálja. Tudja, hogy mi bánt engem legjobban? A zsirszag. Nem tudom elszenvedni.

Ezzel eltávozott, az ámuló bámuló vevő pedig ottmaradt.

Az üzletbe egyre jöttek a kuncaftok, de a helyettes árusítani nem tudott, nem ismerte se a mértéket, se az árakat, pedig ezeket elmondotta neki a hentes, aki nem jött vissza.

A türelmetlen vevők eltávoztak, jöttek mások, ezek is elmentek, a környéken pedig lassan lassan elterjedt egy rémhír: Horváth Józseffel valami bűntény történt. A hentesmester eltűnt az üzletből, ott van egy ember, aki úgy viselkedik, mintha örült volna, nagyon valószínű, hogy ez az örült meggyilkolta a hentesmestert és odaállt helyébe a mérleg mögé.

Ezt a mesét hallotta Kovács András rendőr is, aki bement a boltba és megszólította az idegent. Ez elmondotta, hogy mi történt.

A rendőr persze nem hitt, először kiküldte a boltot, majd mikor hullát nem talált, bezárta és elkísérte a helyettes a VIII. kerületi kapitányságra.

Itten aztán hamarosan kinyomozták, hogy a hentesmester elment a Rókuskórházba, ott felvételre jelentkezett, azt mondotta, vegyék fel, mert ő tudja, érzé, hogy örült és attól fél, hogy gyilkolni fog. Megvizsgálták és ott tartották megfigyelésre.

Miután Horváthnak semmiféle rokonsága nincsen, a rendőrség megkeresésére a kerületi előjáróság fog a romlásnak kitett hus- és zsirneműek eladása iránt intézkedni, gondnokot rendel ki és az üzletet, amíg Horváth kikerül, zárva tartja.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Szőlősgazdák közgyűlése. Az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete az állami mintaszürettel kapcsolatosan Ménesen, a m. kir. vincellér iskola tantermében 1907. évi október hó 8-án délelőtt fél 10 órakor tartja II. rendes évi közgyűlését az alábbi tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tagnak a kiküldetése. 3. Az igazgató választmány jelentése az egyesület 1906—1907. évi működéséről és a tagok létszámában történt változásokról. 4. A számvizsgáló bizottság jelentése az egyesület vagyoni állapotáról. 5. Az 1907—1908. évi költségelőirányzat jóváhagyása. 6. A megbízatás lejártá folytán megüresedett egy elnöki és három alelnöki állásnak az 1909. év végéig való újbóli betöltése. (Alapszabály 10. §) 7. A megbízatás lejártá folytán megüresedett 30 igazgató-választmányi és 3 számvizsgáló bizottsági tagsági helynek az 1909. év végéig való újbóli betöltése. (Alapszabály 10. §) 8. Esetleges indítványok. 9. Dániel Dezső okleveles mérnök cementkaróinak bemutatása a feltaláló által, magyarázó előadás kíséretében. 10. Elnöki zárás.

A közgyűlés után közös ebéd a gyoroki kaszinóban. Az ebéden való részvételt előzetes tájékoztatás végett kérjük a meghívóhoz csatolt levelezőlapon egyesületünk elnökségéhez előre bejelenteni.

(*) A koma-egyletből. Az aradi zsidó koma-és gemiluth cheszed egylet 1907. évi október 6-án délután négy órakor, a „Kossuth Lajos” betegsegélyző és temetkezési egylet helyiségében, Weitzer János-utca 6. sz. a. választmányi ülést tart, melyre tagjait ezuton meghívja Klein Ignác, elnök.

— A Rákóczi társaság f. é. október hó 5-én (szombaton) esti 8 órakor tartja rendes évi tisztújító közgyűlését a „Magyar Király” vendéglő nagytermében, melyre tagjait ezuton hívja meg az elnökség.

Megállítják a vonatokat.

A vasutasmunkások már rezisztálnak.

A munkásszövetség föloszlatása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 4.

Az október 10-ére tervezett tüntetések már előre vetik árnyaikat és alighanem súlyos bonyodalmat idéznek majd elő a vasuti szolgálatban. A vasuti munkásoknak nem engedik meg a tüntetésekben való részvételt és ezért azok már ma megkezdték a forgalmat megakasztó akciókázat.

A Máv. igazgatósága és munkássága között kitört konfliktusról az alábbi távirati tudósítás számol be:

A felsőbbség kapkod.

A magyar vasutasok között ideges mozgalom észlelhető, amelyet egyrészt a közeledő október tizedike, másrészt pedig az osztrák vasutasok passzív rezisztenciájának nagyszerű sikere teremtett meg. De hozzájárult a sztrájk gondolatának fölélesztéséhez a „felsőbbség” magatartása. Kipkednek kaddoknak felsőbb helyen és nem tudnak mihez fogni.

Ennek tulajdonítható az az incidens, mely a nyugoti pályaudvaron történt. Itt megígérték a vasuti munkásoknak, hogy október tizedikén megszüntethetik a munkát. De később visszavonták ezt az ígéretet.

Persze, ez nagy fölháborodást kellett a munkásság között.

— Megállítjuk a vonatokat! — hallatszott itt is, ott is a fenyegetőzés, harminc szén-

munkás pedig rögtön abbahagyta a munkát és kikérte a munkakönyvét.

Ennél is nagyobb fölháborodást keltett az a hirdetés, melyet az összes pályaudvarokon kifüggesztettek. Ez a hirdetés így szól:

M. kir. Államvasutak.

HIRDETMÉNY.

A szolgálati szabályzat 39. §-ában foglalt határozmányok alapján felhívom azon alkalmazottainkat, kik az országos „lapbizottságba”, vagy a „Vasuti szabadszervezetbe” netalán már beléptek volna, hogy azokból haladéktalanul lépjenek ki, mert ellenkező esetben a szabályzat 73. §. 4. pontja stb., stb.

A nyugoti pályaudvar főnöksége úgy magyarázta ezt a rendeletet, hogy a vasutasoknak ki kell lépniök a *Vasuti Munkások Országos Szövetségéből*, amely szövetség, tudvalevőleg, a szocialistákhoz huz.

— *Soha! Soha!* — felelték egyhangulag a vasuti munkások — *inkább azonnal sztrájkba lépünk!*

A hír gyorsan terjedt. A többi vasutas munkások persze *szolidaritást vállaltak elvtársikkal.*

Az éber főkapitány.

A főkapitányságon is tudomást vettek a készülő sztrájkról. *Boda Dezső főkapitány egész éjjel le sem fektült.* Detektívait szerte küldte az összes vasuti műhelyekbe, hogy puhatolódzanak, mi lesz. Ma reggel lühegve érkeztek vissza a titkos rendőrök.

— *Nincsen baj!* — jelentették a főkapitánynak, — *sztrájkról nem hallatszik semmi.*

Boda azonban nem igen bizott ebben a jelentésben, mert *naggyarányu intézkedéseket tett egy esetleges vasuti sztrájk elhárítására.*

A főkapitány elég jól ítélte meg a helyzetet, a mikor így intézkedett, mert *a sztrájk kedv a vasuti munkások között ma délelőtt nagyot nőtt.*

A nyugati pályaudvaron délelőtt már *meg is kezdték a passzív rezisztenciát.*

— *Minden ember amerikkázzon!* — mondták ki a jelszót.

És a munka hirtelen meglassult, eltunyult, *a torlódás pedig nőtt.*

A Vasutas Szövetség vezetősége megjelent a nyugoti pályaudvaron és tárgyalásokba bocsátkozott a „felsőbbbséggel.”

Hírlik, hogy *feltétlenül kitor a sztrájk*, ha föntartják azt az utasítást, hogy a munkásoknak ki kell lépniök a Szövetségből. A munkások el vannak szánva, hogy érdekeiket szem előtt tartó szövetségüket *minden eszközzel megvélelmezik.*

Az összes munkások csak a jelt várják, melyre leteszik a szerszámot.

A szövetség vezetősége mindent megtesz, hogy elhárítsa a sztrájkot és lehetőleg békés uton teljesítsék a munkások követelését.

Megkezdődött a passzív rezisztencia.

A fővárosban ma délben megkezdődött a passzív rezisztencia. A központi vásárcsarnokba az élelmiszereket szállító vonatok csak *nagy késéssel* érkeztek be, ami *nagy rémületet keltett* a vásárló közönség körében, mert a vonatkések következtében az élelmiszerek váratlanul még jobban *megdrágultak.* A legtöbb vonat reggel kilenc órakor szokott beérkezni a vásárcsarnokba, ma azonban a vagonok *kilenc óra helyett délben érkeztek meg.* Noha az államvasutak igazgatósága tagadja, most már bizonyos, hogy az „amerikkázás”

délben az összes budapesti pályaudvarokon megkezdődött.

Ma délelőtt a vasuti munkások szövetségének egy küldöttsége járt *Ludvigh Gyula* elnökigazgatónál és arra kérte, hogy adjon utasítást a Temesvárott elbocsátott kilenc munkás visszafogadására. *Ludvigh Gyula* ridegen válaszolt és kijelentette, hogy a temesvári munkások elbocsátása, vagy visszafogadása nem az ő hatáskörébe tartozik.

Ma az a hír kelt szárnyra, hogy illetékes körökben a vasuti munkások szövetségének felosztatását tervezik. A felosztatás abban az esetben következne be, ha megállapítanák, hogy a szövetség *haza és nemzetellenes tanokat hirdet.*

Bécsből jelentik: Az osztrák vasutasok passzív rezisztenciája egyre kellemetlenebb módon érezteti hatását. A tehervonatok rendszeres késése nagyban megdrágította az élelmiszereket. Ujabbán *az a veszedelem is fenyeget, hogy osztrák vasuti alkalmazottak is csatlakoznak a mozgalomhoz.*

Ma több vasuti alkalmazott tisztelgett az igazgatóságnál és átadta a vasutasok memorandumba foglalt követelését. A küldöttség vezetője kijelentette, hogy ha a kérelmet nem teljesítik, *a passzív rezisztencia az egész vasuti hálózatra ki fog terjedni.*

SPORT.

+ **Maione vívótanfolyama.** *Maione Vincenzo* vívómester, aki már évek óta a legszebb eredménnyel tanítja a vívást Aradon, ma ideérkezett, hogy az ideai vívótanfolyamot megnyissa. *Maione* ki a vidék legjobb vívómestere, a februári évzáró akadémia után Kassára, majd Erdélybe ment, ahol sportkörökben nagy felhajtást keltett nemcsak tudásával, ügyességével, hanem kiváló tanítási módszerével is; tanítványait pedig a hazai vívóversenyeken mindig az elsők között emlegették. *Maione*, mint eddig, úgy az idén is tör és kardvívást tanít olasz módszer szerint. Jelentkezhetni lehet délelőtt és délután az Ipartestületben levő vívóhelyiségben.

Csiklandós akták.

A gyerektelenség mint való ok.

A „jellemtelen” férj.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4

A házasság rendes körülmények között csak az első huszonöt esztendőben kellemetlen, később megszokja a férfi, megszokja az asszony és hogy poétikusan mondjuk, a házasság egén eloszlanak a felhők és szeliden mosolyog a megszokás boldogságának verőfényes napja. Eddig tehát rendben volnánk a házasságokkal, de mire a házastársak az ezüstlakodalom biztos révébe beveznek, a negyedszázad alatt sok mindent le kell küzdeniök a házastársaknak; röviden szólva, a házasság akadályverseny.

Az akadály pedig leggyakrabban *gyerektelenség.* Éreztek ezt példának okáért *Thurzó György* és *Janttyik Viktória*, akik néhány esztendővel ezelőtt rebegték el egymásnak a boldogító igent. De ember tervez és gölya végez. Nem annyira a gyerekség, mint inkább a gyerektelenség néhány év múlva megzavarta *Thurzóék*nak boldogságát. Az asszony türelmetlenkedett, a férfi türelmetlenkedett, de a türelmetlenség nem termelt rózsát. Sőt egyebet sem. De termelt *egy válopört*, amely betöltvén a regényes ásó-kapa szerepét, beszüntette a siring tartó hűséget

és *Thurzó Györgynek* és *Janttyik Viktóriának* visszaadta szabadságát.

Ide pont kellene a történetben, de a mai kor igényeinek megfelelőleg a házasságok rendszerint a válás után a legérdekesebbek. Ne hidd oh nyájas olvasó, hogy a volt férj és feleség újabb szerelmének immár banális történetét tálalom fel újra. *Thurzó Károly* és *Janttyik Viktória* örültek, hogy megszabadultak egymástól és éppen erről a visszanyert szabadságról szól a krónika.

A visszanyert szabadsággal ugyanis nem őlt *Thurzó Károly.* Isten látja a lelkét, nem a jószándékán mult, hogy ezt tenni elmulasztotta. Ám az ördögös orvostudomány három derék tudósa éppen azért ajánlotta a tekintetes királyi törvényszéknek a házasság felbontását, mert . . . no hát mert a férj nem mutatkozott hajlandónak kötelességeinek teljesítésére.

Annál inkább élhetett a visszanyert szabadsággal az asszony. Sajnos, csak egy hazát adott neki végzete, mert ha véletlenül francia állampolgárnő is lehetne, a kitűnő köztársaság egy pillanatig sem haboznék, hogy őt, három ifju levente anyját kitüntesse. Igen ám, a leendő hadfiak már játszottak volna lovaskatonával is, de nem volt, aki nekik lovaskatonát vegyen. *Janttyik Viktória* tehát elfelejtkezvén a válási okról, annak rendje és módja szerint megindította a legdiszkrétebb keresetet volt férjeura ellen.

Thurzó Károly azonban kevés büszkeséggel, de annál több hazdasági érzékkel visszautasította a keresetben foglalt rágalmakat. Erre az asszony a többé nem szokatlan uton kívánt magának elégtételt szerezni. Haragos levelet írt volt urának, melyben a legenyhébb diszitő jelzők a „hazug” és „jellemtelen” voltak. *Thurzó Károly* sem volt rest és szintén nem szokatlan uton vett magának elégtételt, becsületsértési pört indított volt felesége ellen. Az aradi kir. járásbírótság pedig az ugyancsak nem szokatlan módon ma *20 koronára ítélte az asszonyt*, nem fogadván el súlyosbító körülménynek, hogy olyasmért vádolta hazugsággal a volt férjét, minek valódiságáról annak idején ő maga győződhetett meg legjobban.

A férfi elégtűten, az asszony felháborodva hagyta el a tárgyalótermet. Az ítélet *nem jogerős.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Bukow, a székelyek hóhéra, színmű. (Béret B.)
Vasárnap: Délután: Gül-Baba, operette. Este: Az aranylakodalom, színmű. (Béret C.)

* **Ernáni.** Az ideai szezon opera előadásait *Ernánival* kezdték meg. A kezdet a legjobb várakozásokat kelti és ha minden opera előadás a mai siker jegyében kerül színre, úgy a vidéken az aradi színház opera előadásai művészi színvonal tekintetében első helyen állnak. *Ernáni* mai előadása precíz, művészi, mindenben sikerült volt. A szólisták mellett a kar is derekasan működött, annyira, hogy a férfi kar bevezető énekét meg is tapsolta a közönség. Kitűnően volt diszponálva *Ferrari* (*Ernáni*) kinek tiszta csengésű tenorja uralta az egész anszamblt és lelkesült tetszést váltott ki a közönségből. *Wlassák Vilma* (*Elvira*) valósággal remekelt gyönyörű; hangja, kifogástalan énekművészete újra és újra bámulatra ragadja a publikumot. Nagyon szépen énekelt *Ladiszlav* és mint mindig, nagyon jó volt *Hunyady*. A sikerből a zenekar is kivette részét. *H. G.*

Vörös László — Arad kölcsönéért.

Vízvezeték, vashíd, autobus, Westinghouse-gyár céljaira Aradvárosának milliók kellene, amelyeket csak kölcsön útján szeresheti meg. Az egyik kölcsönt ajánló pénzhatalmasságot Vörös László révén szerezte meg Arad, amint arról az alábbi részletes tudósításban beszámolunk.

A szűkmarku bankok.

Az ország több vidéki városával együtt Aradváros is abba a fatális helyzetbe került, hogy éppen most, a legközelebbi hónapokban, sőt hetekben vannak olyan milliókra menő esedékes fizetései, amelyek nagy érdekek veszélyeztetése nélkül nem tűnnek halasztást. Varjassy Lajos polgármester ezért egy régebbi közgyűlési határozat alapján már hosszabb ideje beható tárgyalásokat folytat előkelő pénzintézetekkel, hogy Aradvárosának olyan lehetőleg előnyös kölcsönt szerezzen, amelyen a mai nyomorító pénzügyi viszonyok között elérhető.

Ezek a tárgyalások — amint azt az Aradi Közlöny már megírta kevés eredménnyel biztatták a polgármestert. Hatmillió ammortizációs kölcsönről, amelynek megszavazását Varjassy kérte, hallani sem akartak a fővárosi bankok, amelyeknek erőforrásait túlságosan lekötötte piacra dobott értékpapírjaik visszavásárlása és azok a fokozott igények, amelyekkel a másodrangú, velük üzleti összeköttetésben álló takarékpénztárak fölléptek. A hatmillió egy harmadának, kétmillió kölcsönnek megszavazására is csupán egyetlen intézet, a Pesti hazai első takarékpénztár egyesület nyilatkozott hajlandónak és ezt is olyan súlyos föltételek mellett — hét százalékos kamat három évi lekötöttséggel, — hogy az aradi bankigazgatók egy a polgármester elnöklete alatt tartott értekezletükön az ajánlat elvetése mellett foglaltak állást.

A polgármester Vörös Lászlónál.

Ugyanakkor, amikor Varjassy sorra fölkereste a fővárosi nagy hitelintézeteket, Arad polgármestere látogatást tett egy volt államférfinél is, akinek elmondta, hogy milyen ügyben fáradozik Budapesten. Ez a volt politikai nagyság — Vörös László, a Fejérváry-kormány kereskedelemügyi minisztere a kölcsön sürgős szükségének hírére nyomban kijelentette a polgármesternek, hogy jóllehet Arad választó közönsége Barabás Bélával szemben elbukatta, a város annyira szívéhez van nőve, hogy a maga részéről is igyekezni fog Aradot milliók kölcsönhöz juttatni. Ez elhatározásában főként a város iránti szeretete és az a régi kötelék vezette, amely őt Aradhoz fűzi, de része van szolgálatainak fölajánlásában annak a körülménynek is, hogy a Pesti hazai csupán a mai nehéz viszonyok mellett is igen terheseknek mondható föltételek mellett hajlandó Arad kölcsönügyletét lebonyolítani.

Vörös László ígéretéhez képest a polgármester elutazása után azonnal megkezdte az intervenciót Arad kölcsönének megszerzése tárgyában. Elsőben magához kérte régi bizalmasát és üzleti emberét, Neutra Mór budapesti ügynököt s közölte vele, hogy Aradnak szüksége van milliók kölcsönre és ezért szeretné, ha a Pesti hazai terhes ajánlatával szemben Neutrának sikerülne tőkegazdag intézettől

a Pesti hazaiénál előnyösebb ajánlatot benyújtani.

Vörös megbízottja Aradon.

Az ismert nevű fővárosi pénzügynök tudomásul vette Vörös László óhaját és miután háta mögött olyan gazdag vállalkozók állnak, akiknek módjában van milliók kölcsönököt adni, Neutra elhatározta, hogy megkísérli a kölcsönügylet nyélbeütését. Minthogy ennek egyik föltétele Aradváros hiteligenyének és fedezetnyújtásának alapos ismerete, a fővárosi pénzügynök a Vörös Lászlótól kapott megbízás után néhány nappal, az elmúlt vasárnapon Aradra jött, hogy itt Varjassy Lajos polgármestertől közvetlen információt kapjon.

Vasárnap délelőtt Neutra a városház polgármesteri hivatalában egy óránál hosszabb ideig tárgyalt Varjassyval, informáltatta magát a kívánt kölcsönösszeg nagyságáról, a város által szolgáltatandó biztosítékokról, a fizetési föltételekről és arról az időpontról, amelyre legkésőbb a városnak a milliókra szüksége van.

A polgármesternek a pénzügynökkel való tárgyalása után Neutra látogatást tett Aradon lakó ségorainál, Geller Izso ékszerésznél és Geller Dávid kávésnál, este pedig visszautazott Budapestre, ahol azután aradi utjáról referált megbízójának, Vörös Lászlónak, majd kimerítő jelentést tett a kölcsönt nyújtó pénzembereinek.

Varjassy Lajos nyilatkozata.

A vasárnap délelőtti tárgyalás lefolyását és megállapodásait éppoly szigorúan titkolták a városházán, mint az elmúlt hét szerdáján lefolyt bankigazgatói értekezletet. Amikor az aradi lapok tudósítói hétfőn megjelentek Varjassy Lajosnál, hogy átvegyék a közérdekű városházi eseményekről az információt, a polgármester nem emlékezett meg vasárnapi tanácskozásáról a milliók kölcsön ügyében. Ezért hétfőn délután a pályaudvaron fölkerestem Varjassyt a budapesti gyorsvonatnak abban az első osztályú kocsiszakaszában, amely az autobusz elé Nagyváradra utazó aradi társaságot vitte. Miután a polgármestert a vonat folyosójára kérttem, közöltem vele, hogy tudomásom van a vasárnapi bizalmas kölcsönügyi tárgyalásról és megkértem, hogy informáljon engem a tárgyalás lefolyásáról és eredményéről annak a tudósításnak hűsége érdekében, amelyet az Aradi Közlönyben közzé fogok tenni.

Varjassyt meglepte a kérésem, amelyre elsőben azt válaszolta, hogy a sajtó megnehezíti Aradnak a kölcsön megszerzését, ha tudósításokat közöl befejezetlen pénzügyi tárgyalásokról.

— A Pesti hazai megaprehandál és esetleg vissza is lép, ha értesül, hogy másokkal is tárgyalunk, — folytatta ezután a polgármester. Ma csak annyit mondhatok, hogy Neutra Mór tájékozódni jött a kölcsönügylet részleteiről, én megadtam neki a szükséges fölvilágosítást,

mire ő azzal távozott, hogy a továbbiakra nézve majd levélben fog értesíteni.

— Neutra mögött Vörös László áll és ezért érdekes volna megtudni, hogy mi indította a volt minisztert arra, hogy közbenjárjon egy Aradnak szerzendő kölcsön érdekében, — kérdeztem most a polgármestertől.

— Vörös László kijelentése szerint tisztán az, hogy Aradvárosának, amelynek szülöttje és amelyhez régi kapcsok fűzik, szívességet tegyen. De ismétlem, félek, hogy e legújabb kölcsönyszerzési akció közlésével elrontják a dolgot.

Ekkor megszólalt a kalauz sipja s véget vetett a polgármesterrel folytatott beszélgetésnek. A kevéssé érthető, de Varjassy nézete szerint a város érdekében levő titoktartást meg is őriztük a mai napig, mert a Vörös László révén tett kölcsönajánlatról csak a volt minisztertől és megbízottjától szerzett közvetlen értesülés után akartunk az aradi közönségnek beszámolni.

Látogatás Neutránál.

Ma azonban, a kölcsön nyújtásán fáradozóktól kapott közvetlen értesülés után nincs már okunk ezt a közérdekű akciót az ellenőrző nagyközönség betekintése elől elvonni. A fővárosban időzvé, Ovoda utca 27. számú házban levő lakásán fölkerestem a polgármesterünkönél járt pénzügynököt és megkértem, hogy tájékoztasson az aradi kölcsön-üzletben eddig tett lépéseiről.

— Uzletről ma még nem beszélhetünk, a kölcsönügylet csak a kezdet stádiumában van. Egy jó ismerősöm elmondotta, hogy szeretné, ha Aradváros pénzzavarán segítenék, mert Arad szívéhez van nőve és őt fölhaborítja, hogy egy budapesti intézet rendkívül súlyos föltételek mellett nyilatkozott csak késznek kétmillió kölcsön folyósítására. Ismerősöm óhajára vasárnap azután lementem Aradra bővebb információ megszerzése végett. Első szavam a polgármesterhez az volt, hogy Arad kölcsönügyletéből nem csinállok üzletet, előkelő ismerősömről való tekintettel teljesen ingyen vállalkozom a pénz megszerzésére.

— Vörös László az előkelő ismerőse, de milyen forrásból kapja a pénzt, — kérdeztem Neutrától.

— Azt nem mondhatom meg, csupán annyit, hogy jóval hatalmasabb intézet, mint a Pesti hazai.

— Olcsóbb-e az ön kölcsöne, mint a Pesti hazai takarékpénztaré.

— A visszafizetési módok is rendkívüli módon befolyásolják a kölcsön értékelését, — volt a pénzügynök kitérő, de azért elég világos válasza.

Beszélgetés Vörös Lászlóval

A pénzügynök után egyenesen Vörös Lászlóhoz fordultam, hogy fölvilágosítást kapjak az általa indított kölcsönyszerzési akcióról. Nappal nem találván Báthory-utcai lakásán a volt minisztert, esti fél 9 órakor Vörös titkos telefonszámjával való kapcsolat után telefonon, kérdést intéztem, hajlandó-e fogadni? Nyomban maga Vörös László jött a telefonhoz aki kérésem előterjesztése után a következőket válaszolta:

— Az ügy mai stádiumában nem nyilatkozhatom, ma még nem lehet róla

beszélni. Mihelyt valami pozitív tudok, értesíteni fogom az *Aradi Közlönyt*.

— *Külföldi* tőkével akarja excellenciád Aradot a kölcsönhez juttatni, — kérdeztem erre Vöröstől.

— Tessék csak türelemmel lenni. Mihelyt konkrét alakot ölt és bizonyos a dolog, tudatni fogom. Ma még nem tehetem, mert *nem szeretem magam pletykáknak kiténni*.

— Mi indította kegyelmes urat arra, hogy a kölcsönügyben interveniáljon?

— A polgármester nálam volt és beszéltünk erről a dologról. Ennyi az egész.

Ennyi volt a Vörössel folytatott telefon-intervjum is. Hogy miképpen fogadták Neutra pénzemberei az aradi kölcsönügylet tervét és milyen ajánlattal lépnek majd a város elé, azt ma még nem tudni. Mindenesetre érdekes lenne, ha az ujabban már kissé megszaporodott kölcsönajánlók közül amaz intézet föltételei volnának a legelőnyösebbek, amelynek finansziális készségét Vörös László révén nyertük meg.

B-K.

HIREK.

Az autobusz áldozata.

Arad, október 4.

Az automobil omnibusz már leszerelve pihen a tűzraktanyában levő szinben s csak most derült ki, hogy a hatalmas gépnek már megvan az első áldozata. Még akkor, mikor az autobusz Nagyváradról Aradra igyekezett, véres baleset okozója lett a nagyszerű gép. A balesetről alábbi tudósításunk számol be:

Kedden déltájt, amikor az autobusz a Zimándköz és Ötvenes közötti utvonalon haladt, utközben *Bálint* Mihály jó módú parasztagazda kocsijával találkozott. A kocsiban a gazda és neje ült. Mikor a lovak meglátták a gyorsan haladó, szokatlan formájú alkotmányt, megijedtek és elragadták a szekeret. Hiába igyekezett Bálint a megvadult lovakat visszatartani, a megbokrosodott állatok tovább vágattak, amíg a kocsi fel nem borult. Bálint és neje olyan szerencsétlenül estek ki, hogy a kocsi alá kerültek, s a kocsi *magával vonszolta őket még jó darabig*. Az eszeveszetten vágató lovak hosszabb vágatás után végre lecsendesedtek. Akkor azonban Bálint és neje már *összetörve, véres testtel hevertek* az országút porában, ahol a kocsitól elmaradtak. A két súlyosan sebesült embert beszállították az aradmegyei közpórházba, ahol a férfi most *a halállal vívódik* s a holnapi reggelt aligha éri meg. Az asszony sérülései súlyosak, de nem életveszélyesek.

— A király állapota. Bécsből táviratozzák: A király még ma is gyöngékedik. A schönbrunni parkban ma reggel rövid sétát tett, majd leányának, *Mária Valéria* főhercegaszony látogatását fogadta, aki a király látogatására ma Schönbrunnba érkezett.

— A sziámi király Rómában. Rómából táviratozzák: A sziámi király ideérkezett. Holnap Nápolyba utazik, azután meglátogatja Viktor

Emánuel Messzinában. A sziámi király október 14-én indul hazájába.

— Az aradi közöskonyha. Arad város az első között volt, amelyben a közös konyha első hírére megindult a mozgalom egy szövetségi háztartás létesítésére. Lelkes emberek lelkes agitációja meghozta a sikert, az összes előkészületek be vannak fejezve és az aradi közöskonyha tagjai már szombat délután alakuló közgyűlésre jönnek össze a városház kistermében. Az alakuló közgyűlés tárgyában *Botka* István, a végrehajtó bizottság agilis elnöke a következő meghívót teszi közzé:

Az „Aradi első közöskonyha önszervező társaság” végrehajtó bizottsága a f. év október hó 5-én (szombaton) délután 6 órakor — a városháza kistermében alakuló közgyűlést tart, amelynek meghívót már szétküldték. Amennyiben címzettek a meghívót és mellékletét képező alapszabályokat és kezelési szabályzatot bármely okból meg nem kapták volna, ezuttal is közhírré tétetik, hogy a közgyűlés tárgyszorozata a következő:

a) a végrehajtó bizottság által kidolgozott alapszabályok és kezelési szabályzat megállapítása és elfogadása;

b) a kötelező belépési nyilatkozatok aláírása;

c) a közös konyha megalakulásának kimondása;

d) a tisztviselőkar megválasztása; végül

e) esetleges indítványok, melyek alólírott elnöknel 24 órával előbb bejelentendők.

— Tisza István Angliában. *Nagyváradról* jelentik, hogy *Tisza* István gróf október tizedikén fiával Angliába utazik. Tisza több napot tölt majd Londonban, ahol fia az egyetemot fogja látogatni.

— A Széchenyi-Vanderbilt nász. Newyorkból jelentik: *Széchenyi* László gróf házassága *Vanderbilt* Glacis kisasszonnyal Amerikában nagy érdeklődést keltett. A milliós leány ez év augusztus havában lett nagykorú és azóta *tíz millió dollár* apai örökség tulajdonosa. A menyasszony hosszabb ideig Párisban lakott, ahol *Regine* asszonynál énekelni tanult. Mint sportlady is elsőrangú a magyar gróf menyasszonya. *Széchenyi* László gróf, akivel *Vanderbilt* Glacis a newyorki osztrák-magyar nagykövetség bálján ismerkedett meg, a múlt kedden érkezett a *Vanderbilt* család külön szalonkocsiján Newyorkba, ahonnan menyasszonyával kirándult ennek new post-i birtokára. Az esküvő ősszel lesz, valószínűleg New postban.

— *Wöfling* találkozása atyjával. Zürichből jelentik: *Wöfling* Lipót ma találkozott atyjával, a toskánai nagyherceggel, akivel hosszabb ideig tárgyalt házasságáról. A toskánai herceg este elutazott Zürichből. Bucsuzáskor megölelte és megcsókolta fiát.

— A zászló becsületéért. Páris-ból táviratozzák: *Piquart* hadügyminiszter *Biville* kaeni hadnagy ellen vizsgálatot rendelt el, mert ez *vonakodott a zászlót vinni*. — A francia hadseregellenes akciónak egy másik mozzanatáról számol be az alábbi párisi távirat: A párisi pályaudvarokon tegnap eredménytelen kutatásokat tartottak a *Voix du peuple* lapnak az ujoncoknak szánt s antimilitarisztikus cikket tartalmazó számának elkobzása céljából. A *Gautois* szerint elhatározta a kormány, hogy az antimilitarisztikus mozgalom vezetőit *büntető alapon fogja büntetni*. Ma délelőtt többeket, közöttük *Hervét* letartóztattak.

— Október 10. Budapesti tudósítónk táviratozza: Ma dében megjelent *Boda* Dezső főkapitánynál *Horovitz* Jenő, a központi szociáldemokrata párt titkára és átadta a szociáldemokrata párt kérvényét, amelyben bejelentik az október tizediki tüntető körmenetet. *Boda* Dezső kijelentette, hogy határozatáról *végzés útján* fogja értesíteni a pártot.

— Az autobusz Békéscsabán. Békéscsaba város megbízottja ma fölkereste *Lócs* Rezső tanácsost és megkérte, hogy Aradváros engedje át Csabának egy próbautra az autobuszt. *Lócs* Rezső a kérésre kijelentette, hogy az autobuszt már szétszedték s így Békéscsaba kérését csak nyolc nap múlva teljesíthetik, akkor is Békéscsaba költségére és teljes anyagi felelőssége mellett.

— *Caruso* haragszik. Tegnap este óta *Caruso* Bécsben van Nyolc órakor érkezett az állomásra és egyenesen a Bristol-szállóba hajtatott. Kíséretében korrepetitora, *Bartholény*, titkára, *Epstein* és impresszáriója, *Ledner* voltak. *Caruso* kísérelével a szálló szalonjába ment, hol fogadta a *Zeit* munkatársát. A lap munkatársa a látogatásról a következőket írja:

— *Caruso* 34 éves férfi, kinek arca elárulja a nápolyit. Kezdetben nem volt túlságos jókedvű, kissé halvány volt és az utazás őt fáradt. A beszélgetés, mely franciául folyt le, mindjárt a budapesti vendégszerelésre terelődött. „Istenem — mondta a kísérelők egyike — a budapestiek bizonyosan azt hitték, hogy *Caruso* fejtetőn fog járni. És valószínűleg csalódtak egy kissé, *mikor Caruso csak szépen énekelt*. Persze nagy hiba volt, hogy a beléptidijakat túlmagasra szabták. Egy páholy 400 koronába került. Ki fizethet ilyen árakat?”

A kísérelők azután elmondták, hogy *Caruso* csak azért nem jelent meg a lámpák előtt, mert partnere vonakodott. *A magyar lapok tudósításai kivétel nélkül ferdtések*.

— Sokat utazom — vetette itt közbe *Caruso* — de hasonló sajtóviszonyokat még sehol nem láttam.

Ezután felbontotta a számos ideérkezett levél egyikét és mosolyogva mondta: „Autogramot kérnek.” „És — tette hozzá *Ledner* — egy levél sem marad válasz nélkül.”

A jövő év május elsejéig egyetlen szabad estéje sincs *Carusonak*. Bécsi tartózkodása alatt *Caruso* kihallgatásra jelentkezik a királynál, kinek megköszöni, hogy a kamaraénekesi címmel tüntette ki. *Caruso* ezután elragadtatással beszélt *Mahlerről*, kit *Conried* Amerikába szerződtetett.

— Szülésznő büne. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A budapesti ügyészség fogházában ez idő szerint hat szülésznő van letartóztatva, akik nemcsak, hogy üzletszerűleg foglalkoztak angyalcsinálással, de számtalan anyának szerencsétlen halálát is előidézték. A napokban is kézre került egy ilyen veszedelmes némbér. *Heil* Johannának hívják és *hetvenhét éves*. Az újságokban nagyhangú hirdetésekkel tett közzé. Így fordult hozzá segítségért egy *Kramer* nevű úgynök felesége, aki a rajta végzett műtét következtében oly súlyos beteg lett, hogy most a halállal vívódik. A szülésznőt tegnap hozták át az ügyészségre. Védője, *Baumfeld* Lajos dr. most szabadlábra helyezése végett a letartóztatás ellen a vádtanácshoz folyamodott, amely ma dében fog dönteni. — Ugyancsak ma ítékezett a bíróság *Loissant* Györgyné okleveles szülésznő ügyében, aki magzatelhajtás büntetével és emberölés vétségével van vádolva. *Loissant* né titkos műtétet végzett *De Battista* Cezárnén, aki fertőzés következtében meg is halt. *Loissant* né a törvényszék két évi börtönre ítélte.

— Szerelmesek a postakocsin. A kassai postaigazgatóság kerületébe tartozó varannói postahivatalnak kocsiposta járata van. — A kocsiposta a fejébe vette, hogy pótolni fogja a régi díllszáncot, melyen nagyanyánk és nagy-

apáink utaztak. Különös szeretettel azokat a szerelmes párokat szedte föl, akikkel az ország-
uton találkozott. A szerelmes párok aztán ott
a kocsitetején sugtak, bugtak, ölelkeztek, ját-
szadostak. És így sehogysem volt rendben a
dolog, tönkre volt téve a m. kir. posta erkölcsi
tekintélye. — A beérkezett panaszok alapján a
kassai m. kir. posta- és táviratigazgatóság szigorú
vizsgálatot indított s mert a felpanaszolt
esetek a vizsgálat során beigazolást nyertek, a
varannól postamestert és a postakocsist *súlyos
pénzbírsággal büntette az igazgatóság.*

— A vasuti munkások megjutalmazása. A
magyar szent korona országai vasutas szövetségét
tagjai gazdasági érdekeik érvényesítésére
létesítették. De a szövetség kulturális célokat
is tűzött maga elé. Nevezetesen: a szép és ne-
mesnek ápolása, a becsületes munkás istápolása
és jutalmazása. Az országos vasuti szövetség
aradi kerületének választmány legutóbbi ülésén
tárgyalta ezen ügyet, s a beérkezett jelentések
alapján *Isepravnik* János kurticsi máv.
munkásnak, ki az intézetnél 33 éve szolgál be-
csülettel, 50 K. jutalmat adott, *Juhász* István
mezőhegyesi Acsev. munkásnak, ki az Acsev.
szolgálatában 19 évet becsülettel töltött, 30 kor.
jutalmat ítélte oda. A jutalmak azon kérelem-
mel terjesztettek az aradi Üzletvezetőség, illetve
az Acsev. Igazgatóságához, hogy a nevezetteknek
fenti jutalmakat, megfelelő formák között kezeikhez
juttassa.

— Szárazság Máramarosban. *Máramaros
szigetéről* jelentik: Máramarosszigeten és az
egész vármegyében a nyár folyamán csupán
kétszer volt kiadósabb eső, e miatt azután a
kutakban nagyon lepedt a víz. A Tisza és az
Iza folyó majdnem egészen kiszáradt, a víz a
legtöbb helyen 5—10 cm., a legmélyebb helye-
ken pedig 15—20 cm. magas. Körülbelül 65 év
óta nem volt ekkora szárazság Máramarosban.
A szárazság káros hatása abban is nyilvánult,
hogy a gyümölcsstermet tönkretette és e miatt
a máramarosi lakosságnak mintegy 8—10 millió
korona kára van, amelyet máskor a német
kereskedők a gyümölcsért fizettek. Nemesak a
gyümölcs, de a kukorica termése is igen
súlyos.

— A bál miatt. Tállyáról jelentik, hogy ott
öngyilkosságot követett el egy tizenhat esztendő-
s leány, *Bajtay* Aranka, mert édesanyja, öz-
vegy *Bajtay* Józsefné, nem akarta elvinni egy
szerencsi táncmulatságra. Mielőtt agyonlőtte
volna magát, cimbalmán eljátszotta az *Edes-
anyám ne sirasson* . . . kezdetű nótát.

— A részvényhamisító nő büntetése. *Berlin-
ből* táviratozzák: A beutheni törvényszék előtt
tegnap folyt le az a pör, amelyet az osztrák
déli vasút részvényeinek hamisítása miatt
Schenker Eszter podgorzei 40 éves asszony ellen
folyamatba tettek. Az asszony 1906. június
25-én fogták el Mislovitzban, akkor, amikor
hamisított lebélyegzéssel ellátott déli vasuti rész-
vényeket hozott forgalomba. A vádlottat két
évi fogságra és 80 000 márká pénzbüntetésre
ítélték.

— Tilos a csók. A budapesti Visegrádi és Vág-
utca sarján tavaly december 18-án este 1/2 10
órákor csöndesen beszélgetve sétált *Kukoricza* Lajos
szállodai pertas a menyasszonyával, *Volasek* Máriaival.
Sok beszélni valójuk volt közeli esküvőjük, amely
azóta már megtörtént, bőven szolgáltatót témát a
hosszas diskurzusra. Éppen akkor cirkált arrafelé
Czach Antal rendőr, a kinek az inim beszélgetés
szegét ütött a fejébe. Eszébe jutott, hogy a főkapitány
különösen felhívta rendőreinek figyelmét a köz-
erkölcsök megvédésére és hivatalos hatalmának egész

súlyával odalépett a jegyepár közé, amely éppen
bucsucoót akart cserélni.

— Tüstént menjenek szét, — kiabálta a rend-
őr, — az egyik jobbra, a másik balra.

— Milyen ógon avatkozik a dolgunkba, ve-
tette a kérdést a vőlegény.

— A közérkölc jogán, — felelte emelt han-
gon a rendőr és amikor szavának nem volt fogatja
egy kis kardlapozással szerzett érvényt a
morálnak.

A vőlegény a kardlapozás nyomairól orvosi lát-
leletet vettetett fel és ezután hivatalos hatalom-
mal való visszaéléstől följelentette a rendőrt. A
budapesti büntetőtörvényszék *Czach* Antal rendőrt
3 heti fogságra és hivatalvesztésre ítélte.

A budapesti kir. ítélőtábla — mint Budapestről táv-
iratozzák — *Kisfalvi* A. Rezső dr. védő felszólá-
lása után felmentő ítéletet hozott, mert hitelt adott
a vádlott ama védekezésének, hogy azon a környé-
ken már gyakrabban fordultak elő *közszemérem
elleni cselekmények*, s őt a jelen esetben is a
jóhiszeműség vezérelte. Az ítélet jogerős.

— Véres családi dráma. *Szatmár-Németiből*
táviratozzák: *Kerekes* András ügynök és fele-
sege, *Sipos* Ida között válópör volt folyamatban.
Kerekes ma reggel felkereste lakásán feleségét
és felhívta, hogy térjen vissza hozzá, de az
asszony nemmel válaszolt. A férj ekkor revol-
verből feleségére lőtt és azután önmaga ellen
fordította a fegyvert. Az odahívott mentők
mindkettőt a kórházba szállították. A férj még
utközben meghalt; az asszony felépüléséhez
van remény.

— Csőd Ezen a címen mai számunkban
megírtuk, hogy a Zimmermann és Eisele cég
ellen hitelezői csődöt kértek. Hírünk téves in-
formáción alapult, a Zimmermann és Eisele-cég
már félévvel ezelőtt megszűnt.

— Külső használatra. Testrészek fájdalmait,
csuzos és köszvényes bajok és mindennemű gyula-
dások a Moll-féle sóborszesz-szel gyógyítatnak biz-
tos sikerrel. Egy üveg ára 1.90 kor. Szétküldés
naponként utánvétellel *Moll* A. gyógyszerész cs. és
kir. udv. szállító átal *Bécs*, I. *Tuchlauben* 9. A vi-
dédi gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben ha-
tározottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári
jelvényével és aláírásával.

— Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábok
ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weiszal*. 201

TORVÉNYKEZÉS.

§ Karácsonyi örömök. A kultúra fokméré-
sében a szappanfogyasztáson át eljutottunk a
legújabb fokmérőhöz: minél fejlettebb valamely
nép kulturája, annál inkább megvágatja,
hogy miben leli mulatságát. Az én őselm pél-
dál vidámak voltak, mert száraz lábbal átkel-
hettek a Vöröstengeren, az Ön őselm tisztelt pol-
gártárs viszont akkor voltak boldogok, ha egy
fehér lovat leszurhattak Hadur tiszteletére. De
vegyük a jelenkort. A mi kulturális örö-
münk karácsonykor például abban nyilvánul meg,
hogy összevásárolunk mindent, ami rossz
és drága és rájuk a karácsonyfára. De mit
tesz isten és mit *Gligor* Miklós Szűcsén? *Gl-
gor* Miklós karácsonyi örömmel és ajándékkal a
nyakán meglötte *Fodor* Katalint, aki *Gligor*
szerencsésére csak kisebb sérülést szenvedett.
A k ülönös kedvtelésért ma vont a felelősségre
Gligor az aradi kir. törvényszék és 40 K. 10
és 20 K. mellékbüntetésre ítélte.

§ Hamis tanulás. Bár eddig nem avatták
szentté özv. *Podnár* Gabornét, ő vallja és gya-
korolja a szentek közismert közmozdulatának
elvét. Így legutóbb is, mikor azt kellett leta-
gadni, hogy *Movank* Nikolájpak 231 koronával

tartozik, hajlandó volt hamis tanuvallomást
tenni. Időközben azonban *Bodnárnét* gondnok-
ság alá helyezték és így ma hiába akart fölírte
ítélkezni az aradi kir. törvényszék. At árgyalást
elhalasztották és elrendelték az özvegy elméleti
állapotának megvizsgálását.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Itt-ott elvéve kaptunk néhány esőcseppet,
mely azonban mégcsak meg sem puhította a
szántóföldet.

A gabonaüzlet rövid ideig tartó lanyha
irányzat után ismét megszilárdult. Az idén
mindenféléképpen felszínre kerültek a ma-
gas árak.

1200 mm. buza 10.50—10.70
Uj tergeri 600 mm. 4.50—4.80
Rozs 8.60
Zab 7.10
Árpa 6.90

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 4.

Kínálat korlátozott, vételkedv mérsékelt. Elkelt 20,000
mmáza 15 filléret magasabb áron.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	5 órai sárlat
Buza októberre	11.49—11.50	11.48—11.49
Zab októberre	7.86—7.87	7.81—7.82
Rozs októberre	9.84—9.85	9.74—9.75
Tengeri 1908 májusra	6.88—6.89	6.83—6.84

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	647.50
Magyar hitelrészvény	7.8.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	663.50

IDEGENEK ARADON.

— Október 4. —

Központi szálloda. *Kenderessy* Odön birtokos
Puj. — *Zsarkó* József főmérnök Budapest. — *Bau-
ner* Gyula felügyelő Mezőhegyes. — *Czaisvan* Péter
tanító Tótkomlós. — *Schön* Hugó igazgató Budapest.
— *Eichner* Gyula borkereskedő Csaca — *Mikó*
Béla főmérnök Budapest. — *Andrássy* Béla fakere-
kedő Beél. — *Ozv. Bánér* Ferencné magánzónó Bu-
dapest. — *Teffert* Károly gyógyszerész Elek. —
Tauszik Károly kir. tanácsos Marosvásárhely. —
Pick Rezső gyáros Zsombolya — *Pivnik* Ferenc
ellenőr Szerajevó. — *Lányi* Marcel üzletvezető Bu-
dapest. — *Deutsch* Vilmos fakereskedő Budapest.
— *Donnau* József kereskedő Budapest. — *Porzsolt*
Gyula kereskedő Budapest. — *Göndör* Gábor ma-
gánzó Budapest. — *Fenyves* Adolf biztosítási fel-
ügyelő Budapest. — *Eicherwald* Gyula kereskedő
Budapest. — *Klopart* Ernő magánzó Nagyenyed. —
Braudtman Adolf gyáros Remscheid. — *Nothnagel*
Rikárd gyáros Leitomischl. — *Marsch* Károly utazó
Bécs. — *Stern* Ede utazó Budapest. — *Kanitz* Géza
utazó Budapest. — *Herman* Herman utazó Budapest.
— *Trager* Miksa utazó Bécs. — *Tieger* Bertalan
utazó Budapest. — *Schlezinger* S. utazó Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. *Petrogalli* Oszkár or-
szággyűlési képviselő Besztercebánya. — *Palinay*
Gyula dr. ügyvéd Besztercebánya. — *Pecol* Jenő
birtokos Hátszeg. — *Luthy* Károly birtokos Zürich.
— *Barna* Mór hivatalnok Budapest. — *Nagy* György
gyógyszerész neje és leánya Brád. — *Lengyel* Sán-
dor jegyző Temesváry. — *Deák* Lajos dr. ügy-
véd Hátszeg. — *Lanszky* Aladár főhadnagy hadbíró
Temesvár. — *Pop* Valér főhadnagy hadbíró Te-
mesvár. — *Stein* József orvos Nagyvárad. — *Vajda*
Dezső mérnök neje és leánya Debrecen. — *Fromek*
István birtokos Déva — *Béreczy* Emil bíró Buda-
pest. — *Stösszel* Arthur kereskedő Facset. — *Virág*
Tivadar hivatalnok Érmihályfalva. — *Forró* Odön

Lechner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17.
Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig
maradék
elárusítás!

Öltöny szöveteket
leszállított árban 772
árusítunk.
Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás!

gazdálkodó Hódmezővásárhely. — Mairet Oszkár bankigazgató München. — Speidl Oszkár kisbirtokos Nagyvárád. — Lantos Bódog pénztárnok Nyitra. — Zászlós István magánzó Szabadka. — Polgár Béláné és családja Rimaszombat. — Balázs Ferenc és neje Algyógy. — Fejér József nagybirtokos neje és leánya Seprős. — Boros Ferenc intéző Mosony. — Fekete Kálmán birtokos és neje Ungvár. — Adler Soma utazó Budapest. — Adler Félix utazó Budapest. — Benedek Farkas utazó Budapest. — Kreutz Gusztáv utazó Budapest. — Hónig László utazó Budapest. — Jónás Zsigmond utazó Budapest. — Sehelji Imre utazó Budapest. — Berger Antal utazó Budapest. — Gotlieb Mór utazó Budapest. — Veisz Miksa utazó Bécs. — Zenger Herman utazó Bécs. — Kohut Vilmos utazó Budapest. — Rosner Márk utazó Bécs. — Nösner Armin utazó Bécs. — Rosner Márk utazó Temesvár. — Satzer József utazó Basen-Tirol. — Gottlieb Ignác utazó Szeged.

Vass szálloda. Pollák S. Sándor utazó Bécs. — Hevessy György dr. ügyvédjelölt Makó. — Szkenderovics József utazó Budapest. — Sebess Dénes táblabíró Budapest. — Székely Ferenc felügyelő Verespatak. — Dezső Kálmán dr. máv. titkár Debrecen. — Ozv. Grünwald H. né és leányai Nagyvárád. — Fleschl Árpád utazó Budapest. — Horváth Dénes magánzó Sepsiszentgyörgy. — Varga Imre magánzó Kolozsvár. — Heremus Pál utazó Budapest. — Segesváry Dénes birtokos Kisszentmiklós. — Zerge Alfréd utazó Budapest. — Schön Armin utazó Budapest. — Waltzer Ignác utazó Győr. — Klein Lipót utazó Budapest. — Schönfeld Béla utazó Szeged.

NYILTTER.*

Köszönetnyilvánítás.

Alólirott mélyen gyászoló család fájdalmas hangon mond köszönetet mindazon nemes szívű rokon, ismerős és jóbarátoknak, kik felejthetetlen férjem, illetve atya, após, nagybácsi és nagyatyja

néhai Draskovits Ferenc

1907. okt. 2-án d. u. végbement temetésén szíves megjelenésükkel fájdalomukat enyhíteni szándékoztak.

Köszönetünket fejezzük ki továbbá mindazoknak, kik drága halottunk ravatalára koszorút helyezni kegyeskedtek.

Egyben köszönetünknek adunk kifejezést Limbeck János és fia uraknak, a temetés rendezése körüli jóindulatu fáradozásaiért.

Arad, 1907. október 5-én.

2353

A gyászoló család.

Kócián Jánoszláv,
világhírű hegedűművész
f. é. október hó 13-án, d. u. 5 órakor
VESELSKY zongoraművész közreműködésével
tartja

hangversenyét

a FEHÉR KERESZT szálló nagyermeiben.

Műsor:

1. *Wieniawsky.* Hangverseny. D. moll, 23. mű
a) allegro moderato
b) románc
c) finale á la zingara *Kócián.*
2. a) *Beethoven.* Andante, F dur
b) *Schubert Fischhof.* Táncczene „Rosamunde“-ból *Veselsky.*
3. *Kócián.* Trois piéces d'impression
a) Méditation du soir
b) Intermezzo pittoresque
c) Hymne au printemps (kézirat, első előadás) *Kócián.*
4. *Sarasate* Cigánydalok *Kócián.*
5. a) *Nesvera.* Serenade
b) *Chammade.* Arabesque
c) *Wieniawsky* József. Valse de Concert. 3. mű *Veselsky.*
6. *Paganini* J. palpiti. *Kócián.*

Jegyek válthatók 6, 4, 3, és 2 koronájával és diák-jegy 1 kor. 20 fillérjével
KERPEL IZSÓ könyvkereskedésében,
(Andrássy-tér 20. sz.) és a hangverseny előtt a pénztárnál. 2281

Katonazene hangverseny.

Az aradi cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara Zellner Sándor karmester ur személyes vezetése mellett

ma,
szombaton, f. hó 5-én
kezdi meg opera hangversenyeinek sorozatát
a „Fehér Kereszt“ szálloda
téli kertjében,

melyre a n. é. közönség szíves pártfogását tisztelettel kéri

Braun Gusztáv,
szállodás.

Kezdeté este 8 órakor.

Beléptidij 40 fillér. 4226

Felhívás!

Ménesen mintaszüret.

A földmivvelésügyi magyar királyi Miniszter rendeletére, a helyes szüretelés bemutatása és terjesztésére a ménesi magyar királyi vincellér-iskolánál mintaszüret lesz megtartva, mely

f. évi október 8-án d. e. 8 órakor kezdődik.

Felhívom Aradhegyalja szőlőbirtokosait, szakembereit és minden érdeklődőt, hogy a minta szüreten mennél nagyobb számban résztvenni szíveskedjenek.

Ménes, 1907. okt. 3.

A magyar királyi vincellér-iskola igazgatósága.

Jausz, felügyelő.

2332

Kérelem.

Dr. Cserynus Pál ur, Bácsbodrogh vármegye tb. főügyese tegnap vendégem lévén, az Andrássy uton iratal közlül elvesztett egy hivatalos 1500 koronáról, Bus János magyarkanissal lakos által kiállított eredeti kötelezvényt s ehhez tartozó lényegtelen iratokat.

Mint hogy ezen elvesztett okmány és iratok idegen emberre nézve értéket nem képezhetnek, arra kérem a megtalálót, hogy azt lakásomon (Erzsébet királyné körút 26. sz. saját házában) átadni s amennyiben itthon nem volnék, úgy azokat állandóan alkalmazott titkárom kezéhez kis olgáltatni szíveskedjék, amely alkalmal az illető 50 korona jutalomban részesül.

Arad, 1907. október 4.

Dr. Barabás Béla,
orsz. képviselő.

2361

Nemzeti Színház.

B) bérlet. B) bérlet

Szombaton, 1907. évi október hó 5-én:

DISZELŐADÁS

a székely nagygyűlés alkalmából:
Bukow, a székelyek hóhéra.

Eredeti történelmi színmű kar- és magánénekekkel, táncokkal, 4 felvonásban. Irta: Benkő Kálmán.

SZEMÉLYEK:

Bukow Adolf	Marházi M.	Balog, bíró	Dell Lajos.
Sikó, esperes	Kulcsár L.	Egy hang	Ujj Kálmán.
Lázár Imre	Kesztler Ede	Kaszás	Várnai Jenő.
Róza, neje	Kápolnai J.	Rózsa, leánya	Kálai Jolán.
Gerő, kis fia	Benkő Gizi	Pali, rokona	Hunyadi J.
Endesné	Szilágyi B.	Boga, jegyző	Faludi K.
Zöld Péter	Szathmári A.	Főbiztos	Leóvei Leo.
Puskás, bíró	Ladislai J.	Ítéltömes:er	Horti Sándor.

Kezdeté este 7 és fél órakor.

Hordódugó!

A szüreti idény alkalmával

a szőlőbirtokosok figyelmébe ajánlom a raktáromon
levő legjobb minőségű

H O R D Ó D U G Ó I M A T

kőris és tölgyfából, azonkívül hársfából készült vakcsap (srédli)
és nagyválasztéku borcsapjaimat.

Tisztelettel

2289

BAUER GYULA Arad, Minorita-palota.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Városi hirdetések.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

4350—1907. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közbiztonságánál rendszeresített kazánfűtő állás megüresedvén, felhívom azon vizsgázott kazánfűtőket, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy Barkó Ferenc igazgatónál a közbiztonságon jelentkezzenek.

Arad, 1907. évi szeptember hó 25-én.

Varjassy,
polgármester.

29957—1907.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönségének 1908. évre vonatkozó költség-előirányzatát, úgy a város tiszti nyugdíjalapjának 1908. évi költség-előirányzatát, a tanács és a hármass-bizottságnak üléséről felvett jegyzőkönyveket, valamint a bevétel és a kiadás tételeit felvilágosító mellékleteket folyó évi október hó 4-től 18-ig bezárólag a városháza tanácstermében 15 napi közzemlére kitésszük.

Szabadságában áll azokat minden adózó polgárnak megtekinteni. Netaláni észrevételek írásban teendők meg. Ezen észrevételek az október hóban tartandó rendes havi közgyűlés előtt legalább 5 nappal a tanácshoz nyújtandók be.

Arad, 1907. évi október hó 4.

A városi tanács.

26970—1907.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság f. évi szeptember hó 20-án 55505. szám alatt kelt intézkedése szerint Arad város területén 1907. évben a bor, bormust és szőlőcefre behozatalára a pécskai, iratosi, kurticsi, simándi, radnai, bodrogúti utak és Boczkó-utcai vámoknál elvezető utak jelöltettek ki, az újbor bejelentésének határideje pedig november hó 10-ike lesz kijelölve.

Arad, 1907. évi szeptember hó 27-én.

A városi tanács.

18111—1907. kp. sz.

Hirdetmény.

A munkásságnak azon mozgalmából kifolyólag, amely szerint 1907. évi október hó 10-ikére általános munkaszünetet és ezzel kapcsolatosan esetleges tüntetéseket szándékozik rendezni, közhirre teszem és figyelmeztetem a munkát abbahagyó és a dolgozó vagy dolgozni akaró munkásokat, valamint mindazokat, akik bármely irányú és természetű tüntetést terveznek vagy ilyenben részt venni szándékoznak, hogy:

1. Mindazokat, akik a munkaadókat vagy a dolgozni akaró munkásokat, szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetleges bántalmazás által akadályozni törekednek amennyiben súlyosabb büntetésnek helye nem volna, az 1884. évi XVII. t.-c. 164. §-a értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és 30 napig terjedhető elzárással fogom büntetni.

2. Mindazokat, akik valamely gyár, műhely vagy építkezés előtt, ahol munkások dolgoznak, vagy a munkaadó, munkavezető lakása, illetve tartózkodási helye előtt összecsoportosulnak avégett, hogy a munka megkezdését vagy folytatását megakadályozzák, vagy pedig a munkásokat a munka abbahagyására bírják, a büntető törvény 177. §-a alapján 6 hónapig terjedhető fogházzal büntethetők.

3. Azok, kik másnak lakásába, üzlet vagy gyárhelyiségébe, műhelyébe az azokkal összeköttetésben lévő vagy azokhoz tartozó helyiségekben a tulajdonos beleegyezése nélkül behatol, a büntető törvény 330. §-a értelmében 2 évig terjedő börtönnel büntethető.

4. Mindazokat, a kik a rendőrhatalom engedélye nélkül gyűlést rendeznek vagy abban részt vesznek, 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fogom büntetni.

5. Mindazokat, a kik hatósági engedély nélkül tüntetésszerű felvonulást, csoportosulást, körmenetet, tüntető sétát rendeznek vagy abban részt vesznek, az 1879. évi XL. t.-c. 78. §-a alapján 200 K.-ig terjedhető pénzbüntetéssel fogom büntetni.

Ajánlom tehát mindenkinek, hogy a közrend megzavarásától, a dolgozni akaró munkásoknak eme szándékuk érvényesítésében való megakadályozásától, megfélemlíté-

sétől, bántalmazásától, másnak üzlethelyiségébe, műhelyébe való behatolásától, engedély nélküli gyűlésezéstől, tüntető felvonulástól, csoportosulástól, tüntető sétáktól annál is inkább tartózkodjék, mert minden törvény ellenes cselekményt a legerélyesebben és a legszigorúbb büntetéssel fogom megtorolni, a nem helybeli illetőségű egyéneket a büntetésen felül minden mellékletekintetek nélkül a város területéről haladéktalanul ki fogom utasítani.

Egyidejűleg figyelmeztetem a közönséget, hogy a munkások esetleges mozgalmától úgy magát, mint gyermekeit, gondnokoltjait, tanoncát a saját érdekében tartsa távol, mert ha a rendőri intézkedések végrehajtása alkalmával az eljárásba belesodortatnak, az esetleges következményeket csak maguknak tulajdonítsák.

Arad, 1907. évi szept. hó 26.

Green Nándor, s. k.
h. főkapitány.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

4273—1907. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál nyugdíjazás folytán megüresedett és főispáni kinevezés után betöltendő évi 2400 korona törzsfizetéssel és megfelelő lakbér illetményvel javadalmazott alszámvévi állásra pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni kívánókat, hogy az 1883. évi I. t.-c. 17. §-ában megjelölt képzettséget igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hivatalomba 1907. évi október hó 15-ig bezárólag nyújtsák be.

Aradon, 1907. évi szeptember hó 21-én.

Varjassy,
polgármester.

Iroda szolgál

ki már hasonló minőségben működött keresetek. Ajánlatok Iroda szolgál jelégre a kiadó kivételbe küldendők.

544—1907. gsz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a házi szemét kotrási jogának 1908. évre leendő bérbeadása iránt folyó évi október hó 14-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár: 1500 korona évi bér.

Bánatpénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a 104. sz. irodában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági széke 1907. évi szeptember hó 30-án tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

Italméréssel egybekötött vegyeskereskedésem részére egy szakképzett

fiatal segédet keresek

30 korona havi fizetéssel és teljes ellátással. — Az állás azonnal elfoglalható.

Ajánlatok bizonyítványokkal felszerelve alulírotthoz címzendők. 2341

Fischer Antal

Apáti, u. p. Seprős.

Itt van!

Mindenki azt kérdi
ki van itt?

Itt van!

Halász Henrik

a ki férfós- és női divat különlegesség áruházát már megnyitotta

Andrássy-tér 22. sz. alatt.

Bámulatos olcsó árak mellett.

Bámulatos olcsó árak mellett.

Itt van!

Őszi ujdonságok

óriási választékban.

2815

Itt van!

APRÓ HIRDETESEK.

Élethozigiani állást találhat

ügyes uri ember, ki a gazdaközönségnek és viszonteladónak vegyi gyártmányok eladását közvetíti.

Mellék keresésként igen megfelelő.
D. Hardung & Co. chem. Fabrik. Aussig
Schönprinzen 3919

Téli szaionna,

perzselt, száraz, zsír és sózott hajt kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 2249

Őszi salsen 1907.

most jelent meg eredeti francia blous album színes divatképekkel ára K. 150 kapható **Ingusz I. és Fia** könyv- és papírkereskedésében Arad, Telefon 517. 361

Október 15-ikétől kezdve

hizott csirke, kappan és tyúk, élve vagy kopasztva kapható, 25-ikétől pedig hizott liba és ruca is kapható szintén élve vagy kopasztva az Eötvös-tanyán. — Kivánatra házhoz szállítatik. Vidéki megrendelés utánvét mellett eszközöltetik. Megrendelések már most elfogadhatnák. 2315

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat, jobb folyóiratokat és hangjegyeket legmagasabb áron. — **Kerpel Izó** könyv- és papírkereskedése és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Egy ügyes kereskedő segéd,

a ki a fűszer-, rőfös- és rövidárut teljesen érti, jó eladó, magyar, német és román nyelvet teljesen bírja, azonnali belépésre kerestetik. Irsai Samu, Világos. 2312

2 szép szoba,

előszoba, minden hozzátartozóval hirtelen beállott változás folytán **November 1-re átadó. Cím a kiadóhivatalban.** 2349

Angyal-utca 27. sz. alatti

szatóc-szövet november 1-től kiadó. Bővebbet Angyal-utca 20/a.

Egy ügyes kereskedő segéd,

üzletvezető helyettes, vidéki fogyasztási szövetkezetnél azonnal alkalmazást nyer. A román nyelv ismerete szükséges. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelige alatt továbbít a kiadóhivatal. 2179

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házi szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenytettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

A MOLL A.-féle sósborszesz névezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismeretesebb nepszer. — Egy önozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 180 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszéküldés:

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

3971

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerüzleteiben.

Az 1902. évi versenyző ipar és gazdasági kiállításán és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításán a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ INTÉZET (villamos áramra berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvetetnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltetnek. 1901

Bővebbi felvilágosítással és költségtérítéssel szívesen szolgálunk.

Az 1896. évi kiállításán a nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

Fehér és sárga Orpingtonok

idei ivadékai 5 koronától, tavalyiak 8 koronától kezdve, helyszűke miatt eladók, Ternyey Árpádnál, Aradon, Demeter-u. 92. 2354

Elveszett

egy fekete női ridikül. Megtalálóját kéri a tulajdonos Mikes Kelemen-utca 9. szám alá hozni, hol illő jutalomban részesül. 2360

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Mollnak védjeggyel és aláírásával tünteti fel.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjeggyel tünteti fel és „A

MOLL” felirattal önozzal elzárva van. A Moll-féle sósborszesz névezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismeretesebb nepszer. — Egy önozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

Az izraelita templom épületben

egy nagy sarok-üzlet raktárral és pincével kiadó. Bővebbet Herczföld Gyulánál ugyanott. 2356

N. é. közönség b. figyelmébe!

Tisztelettel értesitem a t. közönséget, hogy **Sárosvy-utca 2. szám alatt**

új szücs műhelyt nyitottam.

Elválllok női kabát, boá, muff, sapka, utazo-bunda, lábzsák, mindennemű béleletek, tepik, állattömések, stb. györs és fontos, valami t. jutányos árban való készítését, oly módon, amely versenyképessé tesz bármely elsőrangú üzlettel.

Szakmamban való képesitésemet a bel- és külföld nagyobb városaiban szerzem s utóbb Aradon Mayer M. szücs üzletében huzamosabb időn át közmegelegedésre gyakoroltam, s úgy a helybeli és vidéki közönség izl- s volt alkalmam el-sajátítani. Rendelőim 25% munkáa. kedvezményben részesülnek. 2150

Kegyes partfogásért eszedez

Beregszászy Lajos, szücsmester.

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendezés

Atzél Péter utca 2.,

a színház töbejártaival szemben. Bó-hus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

Az aradi gangyárban leegátott

valódi Anerek raktára.

Drbja 60 III.)

Üveghengerek, ornyók, tulpánok, villanykörtek, lámpa szerek és szerelési anyagok legjobb minőségben legolcsóbban kaphatók. 208

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomortartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és hugykőképződmények, nem-i szervek váladékai, torok lepedék, ondó, anyatej és korszövettani vizsgálatokat mér-sékelt díjazásért. 208

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Zsolnai hölgy posztók

cseppmentes, legdivatosabb costum kelmék fekete, tegethof, bar-na, zöld, szürke és más divatszineken nálunk eredeti gyári áron kaphatók.

Páratlan nagy választék fekete kelmékben ruhákra és 140 cm. széles costumökre a legfinomabb minőségig.

Rosenblüh H. és Társa.

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!